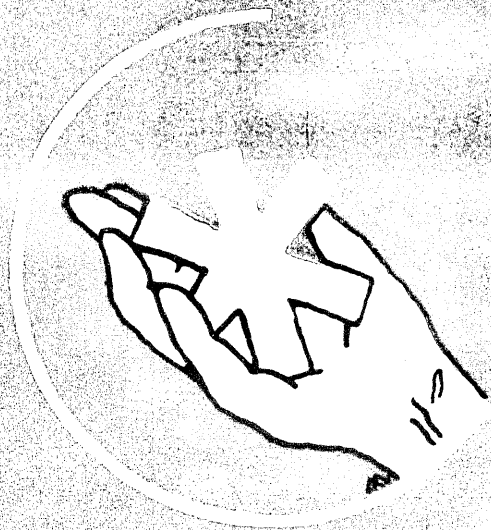

EESTI NOORUS

Nr. 8 AUGUST 1936

SISUS:

- Lydia Koidula: Enne surma Eestimaale.
Aino Kallas: Koidula viimne soov. Artikkel.
M. Lepp-Utuste: Koidula mälestuseks. Art.
P. Grünfeldt: Mälestusi Koidulast.
Eerik Laid: Maa juured. Artikkel.
V. Krekman: Üksainus jalutelu. Luuletus.
A. Rannit: Liudas Gira 50-aastane.
Jakob Liiv: Koidula surma puhul. Luuletus.
Elmo Elfor: Matkaelamusi.
A. Dambrauskalté: Kiri „Eesti Noorusele“.
O. Köster: Olümpiavõitude puhul.
A. Kuuse: Olümpiakiri.
T. T.: Olümpiamõttest. Artikkel.
P. Grünfeldt: Ma olen sündind haldja soost...
Luuletus.
E. Tammsoo: Kultuuritööle rakendumisest.
Artikkel.
F. Ostini: Tõetaim. Huumor.
Sport UENU-s.

A /s TEKLA

PEAKONTOR: TALLINN, SUUR KARJA 15

KODUKESKJAAM TEL. 448-18

JUHATUS „ 474-31

R I D E Ä R I D :

TALLINN, Suur Karja 15	tel. 445-23
TALLINN, Pärnu 6 (Valli 10)	„ 468-02
HAAPSALU, Ehte 2	„ 1-57
KURESAARE, Kauba 2	„ 72
MUSTVEE, Tartu 15	„ 62
NARVA, Peeteri pl. 2	„ 2-38
PETSERI, Kaubarida 6/7	„ 1-17
PÄRNU, Laidoneri 6	„ 1-10
RAKVERE, Turuplats	„ 2-85
VALGV, Kesk 14	„ 26
VILJANDI, Tartu 6-a	„ 2-40
VÕRU, Jüri 5-a	„ 1-26

*Müügil kindlate hindadega järg-
miste kodumaa vabrikute kaubad:*

Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A/S-i

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O/U-se

Sindi Tekstillvabrikute Ühisuse

O/Ü Eesti Niidlvabriku

*Jälgige uudisväljapanekuid
meie kaupluse vaateakendel!*

TALLINNAS, AUGUST 1936

8. AASTAKAIK

Lydia Koidula

ENNE SURMA EESTIMAALE

Issand, surres jätan maha
 Sinu hoolde isamaa!
 Lahkuda ei süda taha
 Raske hirmuohuga:
 Piiravad su ümber paelu,
 Eesti pind, et jälle nad
 Tagudes sull' kirstunaelu,
 Mullale sind matavad!

Raske tegu maha rusus
 Tugevamaid enne mind:
 Nüüdki mina vaikselt usus
 Koju lendan, väsind lind!
 Hinge pisaratelt sulle
 Pärge püüdsin kududa:
 Hõlmad lahti hoia mulle,
 Hinge ilu – Eestimaa.

Ära lahku, ära lange
 Eesti ühendatud hulk!
 Ühenduses oled kange,
 Tõde sinu sõjatulk.
 Vennad! Õed! Meie põrmus
 Sirgugu tal tegevus!
 Isamaale saagu sõrmus:
 Lootus, usk ja armastus!

Aga sinu aukrooni
 Vaimusilmil aiman ma:
 Kasvad, Eesti, sugust sooni
 Laste suguharuna!
 Lahutades laiad tiivad
 Üle ühendatud maa
 Sinu lahked tuuled viivad
 Rahu kõigi lastele!

AINO KALLAS

KOIDULA VIIMNE SOOV

ta 50-aastase surmapäeva puhul

Lydia Koidula oma tütre Heddaga.

Üheteistkümmendal lõikusekuu päeval, — heinakuu vana kalendri järgi, — möödus pool aastasada Koidula surmast. Kuigi Koidula oli surres ainult paar aastat üle neljakümne, saabus ometi surm ta Kroonlinna maapakku suure vabastajana, tehes lõpu ta aastaid kestnud kehalikule, aga võib olla veelgi suuremale vaimsele kannatusele. Selles lõpuni väsinud, luuke-reks kõhnunud naisel, kes võõras ümbruses oma laste saatusest muret tundes, aga muidu ise surma igatsetes elust lahklub, ei olnud enam palju järele Eesti esimese laulupeo sätendavast „lauluneitsist”. Oli sündinud, mis sündima pidi: sisemine tuli oli viimati muu põletisaine puudusel hävitanud oma asukoha.

Juba ammu oli Koidula jäänud eemale Eesti avalikust elust, mitte ainult vahemaa kauguse, vaid kõige pealt muutunud olude tõttu, millele tuli lisaks ta isiklik töö- ning elujõudu kurvanv traagika. Nagu ta ise vennale Kroonlinnast kirjutab:

„Ära unusta iial, et keegi maailmas minust siin kaugel Venemaal ei hooli. Kordan, et isamaa tõesti võiks olla mu vastu pisut tänulikum, et ma teda ei peta, sest pean ses asjas toetuma rohkem oma iseloomu tugevusele kui ükski teist.”

Koidula surm on ometi osutunud ainult varjusurmaks. Tema kohta on, nagu harva, saanud tõeks sõna: ta suri, et üles tõusta surnuist. Elame praegu Koidula rediviva aega.

Koidula elab ja jääb ka tulevikus elama kõigepealt oma isamaalistes luuletustes ja kirjades Kreutzwaldile. Ta muu toodangu kohta võivad arvamisid lahku minna. Aga ta isamaalauludes põleb luule tuli, vahest ohvri lõkkena,

vahest tume valulise hõõgena, vahest jälle kirkana, sõjaka välgatusena, mis „heliseb ja salvab”.

Üks mõte kordub ikka uuesti ta luuletustes, nagu alati kõlav refrään: Koidula soov saada maetud Eesti mulda. See avaldub juba nii varakult kui kogus Emajõe ööpik, 1866, kus noore, siis ainult kahekümnekolmeaastase Koidula tunde hõõge esimest korda lööb lõkkele.

„Kuis, maa, nii hellalt kannad
Su lapsi käte peal,
Neil annad leiba, katet
Ja viimast aset veel!
Tõest, armsam on mul hing'da
Su põues, Maarjamaa,
Kui võõral pinnal õnnes
Ja aus elada.”

(Sind surmani).

Ning vaadeldes Emajõe:

„Ja sinu lained laulavad
Mul uneviit kord ka, —
Lauliku haua lilled
Neist kaugel ei õitsenda.”

(Emajõe kaldal).

Võiks kalduda pidama nii varajast mõtisklemist omast hauaasemest ainult harilikuks luulehteks, kui see ei oleks mitte nii valusalt tuntud ja ikka uuesti korduv, nii et selles ei või eksida. Laulus Eesti muld ja Eesti süda, trükitud Eesti Postimehe lisas juba aastal 1867, see loomusunnilik ja ometi varakult küpsenud igatsus saab võimsa avalduse:

„Oh, ei jõua iial öelda,
 Maa, kuis täidad südame,
 Sinu põue tahan heita
 Kord ka viimse unele.
 Ema kombel kinni kata
 Lapse tuksuv rind siis sa:
 Eesti muld ja Eesti süda, —
 Kes neid jõuaks lahuta.”

Koidula Kroonlinna pika maapao ajal, mida jätkus kuni ta surmani kogu ta abielu aja, nii siis peale 13 aasta aina vaid süveneb see ühtekuuluvuse tundmus, mille võrdkujuks on Eesti muld. Sellest kasvab peaaegu mingisugune sundmõte. Kas on nii, et lõpu lähenedes inimene ihkab tagasi oma algjuurtele, ka kõige rahvusvahelikumadki vaimud, ka need, kellele kodumaa on kõige pealt ainult maade-teaduslik mõiste. Millest muidu väljandrändajate seas nii harilik nähe, et nad vägisi, raskuste kiuste kipuvad kodumaale surema?

Pärast oma poja Hansu surma toob Koidula ta haualt Kroonlinna kaasa siidikotikese kodumaa mulda. Ta on küll aastate jooksul juba panetanud mõttega, et oli sunnitud elama ja kord surema linnas, mis kunagi ei suutnud tähendada talle muud kui asukohta, ja mis tal aeg ajalt näib muutuvat otse hinge matvaks. Ta näikse viimaks ometi arusaamisele jõudvat, et üksildus oli tema pärisosa ja sellisena paratamata. Aga ta ei taha veelgi alluda mõttele, et ta ka pärast surma peaks Eestist lahuse olema. Ikka uuesti kõlab saatuslik refrään:

„Südame ma kinni kõitnud
 Sinu külge, isa vaim!
 Võõral pinnal närtsib sinu
 Varjul sirgund kodutaim!
 Ristikese jaoks jaga
 Paika põuel uhkele,
 Sinu mulda luba panna
 Väsiind jalad puhkele!” (Sinu külge).

Nagu teada, oli Koidulal oma viimase haiguse ajal kombeks uneta öid lühendada kirjutamisega. Nii siis saabus viimati ka see öö, millal Koidula pliiatsiga paberilehele kirjutas oma jumalagajatu Eestile, — Enne surma Eestimaale.

Laulik kuuleb taotavat Eestile jälle kirstunaelu, ta süda ei taha lahkuda „raske hirmu ohuga.”

„Issand, surres jätan maha
 Sinu hoolde isamaa.”

Ning siis jälle, veel viimast korda:
 „Hinge pisaratest sulle
 Pärga püüdsin punuda,
 Hõlmad lahti hoia mulle,
 Hinge ilu, Eestimaa!

Kõik kokku kordub see mõte Koidula luules umbes kümnes luuletuses. See sügavalt, kuigi varjatult erootiline tundepõhi, mis nii sagedasti paistab läbi Koidula isamaa armastusest, on võib olla kõige selgem just ta kirglikus igatsuses pääseda kord kodumaa mulda. Armastuse loomusse kuulub tahtmine ühineda armastatuga. Koidula suur armastus oli ta armastus isamaa vastu, — see nõudis täit ühinemist. Aga ei saa mõtelda täielikumat ühtesulamist kui hajuneda algosadesse ja ise muutuda mullaks, millest võrsub uus elu.

Koidula eluningsurma traagikat ei vähenda, et see soov, mis omal ajal oleks olnud nii kerge teostada, ikka veelgi ei ole läinud täide.

Koidula maapagu on jätkunud viiskümmend aastat pärast surma. Tema haud on Kroonlinna saksa surnuaial, kuhu paar aastakümmend hiljem maeti ka ta mees, Dr. Eduard Michelson, ja tõenäoliselt ka ta noorem poeg Max. Me ei tea, mispärast Koidulat ei toodud kohe Tartu, kus Jannsenitel oli Tartu Maarja surnuaial oma perekonna haud, kuhu omal ajal juba oli maetud Koidula lapsena surnud poeg Hans Woldemar. Kas Koidula lähemad omaksed ei olnud teadlikud ta soovis, või sündis sel puhul vastolusid ja kokkupõrkeid, või kas olid takistuseks lihtsalt praktilised raskused, — ei tea. Koidula harrastuse Eestis uuesti ärgates, on kõik aeg olnud päevakorral ka küsimus ta jäänuste toomisest kodumaale. Mõni aasta tagasi hakkasid Eesti naised tarmukalt asja ajama ja olid juba saanud selleks — kui ma ei eksinud — Koidula tütarde nõusoleku, kui kavatsus korrigeerida rauges, ootamata ja võitmata takistuste tõttu. Nüüd Koidula 50-surmaaastal on seda mõtet uuesti algatatud.

Koidula „kojutulek” on Eesti auvõlg.

KOIDULA MÄLESTUSEKS

Me ei saa praegu tervet eesti rahvast panna tunnustama, austama, uskuma üht jumalat; sest meie rahva vaimu ja südant on vallutanud väga mitmesugused jumalad, üksteisele vaimult vaenulisea ja eesti hingele võõrad, keda siiski püütakse kunstliku sisenduse abil muuta omaks.

Ka Koidulat on tunnustanud meie rahvuslikuks suurkujuks ainult osa eesti rahvast — teadlik osa rahvuslikke eestlasi. Igasuguste kadakatele ja võõra vaimu kummardajatele, koguni tema oma lastele pole Koidulat olemas.

Koidula tõusis meie rahvusärkamise uuel koidikul ja tema nimi võib olla ainult Koidula, kelle suure iluvaimu võlul osa meie rahvast hakkas uskuma endasse ja tundma end uuesti teadlikult eestlasena. Ning see tunne, see teadvus suutis paisuda koguni õnnetundeks „olla sugust sündind eestlane.“

Koidula vaimu võlul ärkasid eesti rahva seast nooremad andelised iluloojad, kes jätkasid ja süvendasid Koidula tundeid, nagu Juban Liiv, Anna Haava ja kümmekond teisi nimesid, ärkasid heliloojad, jäädvustades Koidula vaimu helides.

Milline oli Koidula jumalik võlusõna, mis pani liikuma eesti rahva hinge ja vaimu?

Need olid üsna lihtsad sõnad:

„Mu isamaa on minu arm.“

„Sind surmani küll tahan ma kalliks pidada, mu kallis kodumaa.“

„Eesti muld ja eesti süda, kes neid suudaks lahuta“ jne.

Isamaa ja kodumaa armastusest on palju kirjutatud — peaaegu kõik luuletajad on midagi pühendanud armastuses kodumaale, välja arvatud teadlikud, ebaloomulikud oma rahva ja isamaa vihkajad ja põlgajad — mingisugused ilmariigi usuhullud.

Kuid Koidula väljendusel need harilikud sõnad muutusid sedavõrd tundeelavaks, et nad said usuliseks elamuseks ja liikumiseks. Ning siin peitubki Koidula võlu saladus, et tema isamaaarmastus on olnud tema enda usuliseks elamuseks. Ta ei ole ainult luuletaja, vaid isamaaarmastuse usukuulutaja, kelle vaimusuurus luule väljendusel suutis panna eestlase rahvusuliselt liikuma.

Meie iseseisvuse ajal on koguni teadlikult püütud Koidula mõju vähendada: talle on ette heidetud keelevigastust ja värsikonarlust;

keelekadaklust tema kodus ja perekonnas; tema abjellumist läti kadakaga. Koguni möödunud aastal keegi hullunud narr märkis oma halvakspanu Koidulale tema abielu pärast kõrvahoobiga Koidula kujule.

Need etteheited ei ole õigustatud Koidulale. Koidula on traagiline kangelaskuju ja jääb selleks. Ei saa nõuda üheltki inimeselt, et ta jalamaid suudaks muuta oma ümbruse. On tarvis tunda toda ümbrust; siis alles suudame õieti hinnata Koidula suurust.

Koidula kasvas ja elas ümbruses, mis alistas võõrale vaimule ja vaatas eesti rahvale kui „etnograafilisele varemele“, ning selles ümbruses Koidula suutis olla eestlane ülimal määral, suutis sisendada usku Eesti tulevikku oma kaasagestele ja parandada järgnevatele põlvedele.

Koidula kuju on etteheitenä tnapäeva valitsevale vaimule — meie tänapäeva meelekadaklusele ja vaimukadaklusele. Nii mõnigi tänapäeva tunnustatud vaimusuurus ei häbene avaldamast oma õnnetust, et ta „sugust sündind eestlane.“ Ta avalikult kadestab suurrahvaste õnnelapsi.

Tõeliselt on need virilad isamaa põgenikud oma vaimukadakluses isiklikult palju traagilisemas seisukorras kui Koidula, sest nad on minetanud igasuguse loomuliku õnnetunde, mis on täitnud ja rikastanud Koidula hinge; millega rikastub iga teadliku eestlase siseelu — isamaa armastuse tunne, kodumaa-igatsuse tunne, ühtekuuluvuse tunne oma maa ja rahvaga.

Koidula oli leidnud selle oma õnne tugeva usutundena. See õnn oli täis kannatust ja võitlust. Kuid milline õnn on ilma võitluseta ja kannatuseta?

Just sellest tugevast usutundest mõjutatud suutis Koidula tõusta eesti rahva kangelaskujuks; suutis anda oma sõnule selle sisendava mõju ja võlu, mida me kõik tundnud, millest oleme kõik ammutanud jõudu ja usku tööks ja võitluseks kodumaa parema tuleviku heaks; oleme võitnud vabadussõjas, oleme võitnud ka hüljem oma isamaa iseseisvuse vaenlased.

Koidula kaunis traagiline kangelaskuju südames, tema ususõnad meie huulil: „Mu isamaa on minu arm“ — usus paremasse homsesse päeva võidame ka tulevikus, kui kodumaa vabadas ja eesti rahva iseseisvus hädaohus.

Mälestusi Koidulast

Mälestusi Koidulast, küsite?

Neid mul ei ole. Ei ole nimelt mälestusi isiklikust tutvusest. Sest mul ei ole olnud õnne Koidulat isiklikult palest palesse näha ega temaga tutvuda. Elasin ju oma vanemate seltsis maal, Pikasilla ligidal Pühastes, ja olin alles mõneaastane poisipõngerjas, kel linnast ja linna rahvast aimugi ei olnud, kui Koidula sulest juba ilmusid tema „Vainu Lilled” ja „Emajõe Ööpik”. Alles hiljem, kui juba olin ema voki kõrval ja isa õpilaste keskel koolitoas kätte õppinud lugemisekunsti ja leidsin isa raamatuteги hulgast „Vainu Lilled” ja „Emajõe Ööpiku”, tutvusin ma kalli luulekuninganna Koidulaga tema luuletusi lugedes ja neist nii mõndagi pähe õppides.

Kui isa kord kuulis, kuidas meie, minu kaks õde (kes minust vanemad) ja mina laulsime „Sind surmani küll tahan ma kalliks pidada”, milline laul oli seisnud ka 1. laulpeo noodiraamatus ja mis isa oli koolimajas kätte õpetanud lauljaile (nii et see pealt kuulates ka meile meele jäi), siis küsis ta meilt, kas me ka teame, kes selle laulu sõnade looja Koidula õieti on. Mille peale me muidugi pead raputasime. Tema aga seletas siis:

„Koidula on endise Pärnus ilmunud „Pärnu Postimehe” ja praegu Tartus ilmuva „Eesti Postimehe” toimetaja Jannseni tütar, noor, ilus preili ja tark tüdruk. Sain temaga mõni hea aasta tagasi tuttavaks Tammel, oma venna Juhani, vana lelle, juures, kuhu minagi juhuslikult olin läinud. Jannseni perekond oli parajasti Pärnust Tartusse kolimas ja peatas seal poole päeva ja ühe öö. Lell oli Jannseniga juba siis, kui ta Aakre-Marjakesel olles linadega ja viljaga kauples, Pärnust tutvunud ja, kuuldes tema kavatsust Tartusse elama asumisest, teda palunud teel ka külastada. Ja nüüd Jannsen teda teel olles külastaski. Pean ütleva, kenad, vähemagi uhkusetu inimesed. Hiljem nägin Koidulat ja ta isa veel Tartu laulupeol, kus nad kõigile kangessti meeldisid. Need on inimesed, kes meie vabaduse eest võitlevad ja sellepärast meile peavad olema alati eeskujudeks.”

Nii umbes rääkis isa ja see rääkimine jäi meile meelde. Ühtlasi hakkasime seitsaadik ka suurt huvi tundma „Eesti Postimehe” vastu, mis meile nüüd sai peaaegu nagu igapäevaseks leivaks, armsaimaks lugemisevaraks.

Lydia Koidula rahvariides.

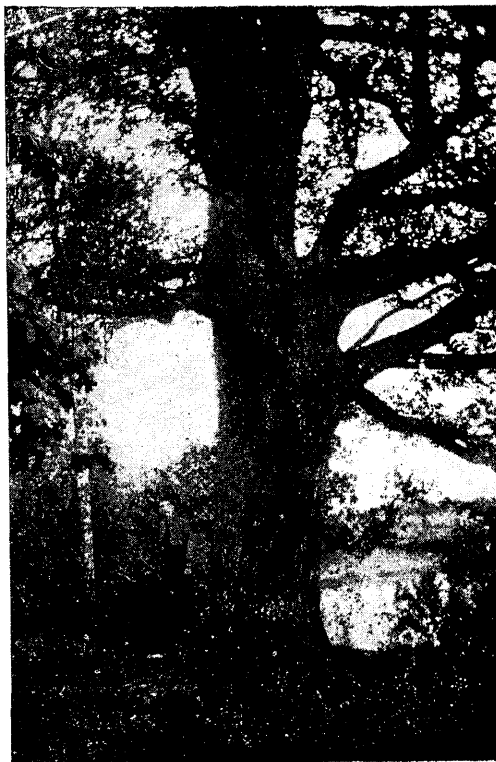
Aastad lendasid. Aga Koidula tööde ja luuletuste jälitamine ja lugemine meil enam ei lakanud. Kuigi meil veel ei olnud õiget aimdust sellest, mis isamaa-armastus õieti tähendas, ometi tundsimme juba südames nagu mingisugust värisevat tukset, kui lugesime Koidula luuletusi, ja tahtmatult läks süda soojaks. Hiljem, kui juba lugedes ja targemate juttu kuuldes olime jõudnud teadvusele, millisest raskest elust meie esivanemad on pidanud läbi minema, ärkas meiski soov oma rahva heaks töötada ja võidelda. Ja ühes tundega, kui armas oli meie kodu ja ümbrus, tuli meie südamesse ka teadvus, et kõik see maa, kus eestlased elavad, on meile armas ja kallid, et meil on vaja üksteist toetada ja aidata, kui tahame edasi jõuda.

Ja kui Koidula abiellus ja Tartust elama asus Kroonlinna, siis oli meil sellest n'i kahju, nagu oleks mõni oma vend või õde äkki meist kaugele siirdunud. Iga ajaleheteade, mis meile temast midagi tõi, oli meile suureks rõõmuks, lõpuks aga ka suureks kurbuseks, kui ajalehed juba teateid hakkasid tooma Koidula varasest haigusest ja tema uuemad luuletused muutusid valusaks igatsuseks kodumaa järele. Kuni 1886. aasta juunikuu 30. päeval (uue kalendri järele 10. (11.) augustil) valus surm pärast pikka ja valusat kannatust sulges Emajõe ööbiku suu. Tema südamlikum soov, puhata kodumaa mullgas, on seni alles täitmata. Paraku!

MAA JUURED

Erksam vaatleja on võinud panna tähele, kuidas meie avalikkuses viimaseil aastail ikka suurema rõhuga on kinnitatud tähelepanu eesti rahvaomase kultuuri omapära küsimusele, eriti selle omapära leidmisele ja teadlikule taotlemisele. Meie avaliku elu juhtkond on korduvalt rõhutanud eesti kultuuri iseväärtust, selle vanust ja omapära ning üles kutsunud loovaid jõude seda kultuuri omapära süvendama. Iga elav ja elujuline ühiskond ei ruhuldu palja äraelamise või olemasolu mõttega, vaid vaistlikult nõuab enda iseteadvuse toeks ka moraalselt sihti ning õigustust. Olevikus või minevikus loodud objektiivsed väärtused annavad muude tegurite kõrval rahvale seesmise iseseisvuse ja moraalse endaoigustuse, samuti nagu kogutud kapital teeb iseseisvaks ning rippumatuks üksikisiku. Tarve eesti kultuuri asetada objektiivsete väärtuste vaekausile, leida ning kindlustada juuri, mis seda seovad maailma üldkultuuri nõudlikuma tasemega, on ilmselt nii esileküündiv, et see on välja kutsunud meie avalikus sõnas ka rea kummalisi äärmusi, eestlaste päritolu Egiptusesse viimise ja eesti keelega kõigi maailma keelte sugulaseks tegemise juhusliku häälikutesarnasuse kaudu. Kuid ka neil enamasti märgist mõõduulatuvail vähiklikel seisukohavõttudel on sama tunnustatav eesmärk nagu teadlaste kavakindlal kuid aeglasemalt edeneval töölgil, nimelt leida ja rõhutada eesti kultuuri objektiivset endaväärtust.

Iga rahva kultuuri endaväärtuse määramisel on olulise tähendusega vaimsed ja materjaalsed varad, mida võib esildada vastava rahva ning maa ajalugu ja kultuurajalugu. Üksikud suuremad tömehed pärandavad vahel omale maale kogu epooki edasiviivaid saavutusi. Kuid rahva ajalugu ei seisa lõpuks üksi sangartegudes, vaid ka kõigi olnud põlvde visas ja püsivas töös. Pole juhus, et meie rahvusliku omapära ja rahvusliku iseteadvuse on üksikute erksamate vaimuimemete kõrval säilitanud meie talupojakeskus, lai nimetu rahvamass. Rahvas, eriti talupojakeskus on alalhoidlik. See juurdub tuhandete sidemetega ja mälestustega pinna küljes, kus see on sündinud ning kasvanud.

Vana hietamm.

Sellele räägivad esivanemate mälestusist ja tööst kalmed, muinaslinnad, põlluavarused, vanad õuepuud. Eesti rahva murdumatu vaim on aastasadu elanud kolletavates rukkipooldudes, mõisa väljadelt rabaservale tõrjutud uudismaas, kodulinases kirjatud särgis. Meie rahva iseteadvus ja loov vaim on pikki põlvi elanud ja end toitnud sellest rahvaomasest keskusest ja kultuuri varast, mida meie praegu nimetame „vanavaraks” ning oleme talletanud muuseumidesse.

See keskkond ja need kultuurieeldused, mida meie põlv pärandab järeltulijatele, on suurelt osalt küll juba teised; meie oleme paljudel aladel kiiresti edasi läinud. Kuid püsima jääb ka nüüd ja edaspidi nõue juurdmisest oma maa pinnases, tarve lähedase sideme järele oma rahva vaimse ja ainelise pärandiga. On huvitav ja märkimisväärne, kuidas vanas ja kõrge kultuuriga maas nagu Rootsis, on side oleviku mitmepalgelise ja differentseerunud kultuuri ning olnud põlvde sagedasti lihtsa ja talupojaliku päranduse vahel haruldaselt lähedane. Iga teadlik rootslane on seotud oma maa pinnase külge mitte üksi hea soovi ja kuulsusriikka ajaloo kaudu, vaid just enne kõike tuhande tegeliku konkreetse sidemega, kodukohaharastusega, lähedase huviga kodukoha vanade

Nõo Alt-Laasi Linnamäe
loodepoolne nõlv

mälestusmärkide vastu, perekonna traditsiooniga, piduülikonnana kantavate kodukihelkonna rahvarõivastega, oma kodu sisustamiseks tarvitavate rahvakunsti ainete ja rahvakunsti toodetega. Ta on eelkõige rootslane ja siis alles eurooplane.

Meie püüame olla egiptlased, indoaarialased, turaanlased, või siis vähemalt eurooplased ja alles viimases järjekorras eestlased. See on üks olulisemaid meie kultuuri nooruse tunnuseid. Koguni osa meie teadlike rahvuslasi nimetab meie olnud põlvete pärandit „pastlakuultuuriks” ja leiutab meie esivanematele nende suursugustamise eesmärgil keerukaid ja kangeid sugulussuhteid.

Meie ei tarvitse 20.-al sajandil enam propageerida tegelikku tagasi pöördumist esivanemate iganenud eluviisi ning elukorralduse juurde, vaid eestkätt ja kõigepealt rahvusliku jõu ja iseteadvuse ammutamist neist jõududest, mis meie rahvust on säilitanud. Meil tuleb ikka enam tundma õppida iseennast ning ehitada sellele reaalsele põhjale, mis meil on olemas, olgu see sagedasti ka väliselt lihtne ja vähenõudlik. Meie muuseumidesse talletatud läinud sajandite eestlaste ainelise kultuuri sugemed pole mitte niipalju haruldused, primitiivsema kultuuritase näited, kui meie esivanemate pikkade põlvete töö mälestus, nende sümbolne ja tegelik side meie põhjamaise pinnasega ja selle eluga. Meie maa vanad kiviloomed ja mullakäädad pole üksi huvitavad teadusliku uurimise objektid, vaid need on eelkõige tunnistused meie esivanemate elukäigust ja samuti tunnistused meie ja meie esivanemate ajaloolisest õigusest kodumaa pinnale. Eesti muinaslinnade imponeerivad ehitused kõnelevad meie esivanemate ühiskondlikust jõust ja nende püsivast ja visast tahtest säilitada maa vabadust ja rippumatust.

Pieteed ja hoolitsus meie kodumaa muistsete ning ajalooliste mälestusmärkide vastu pole üksi teadusliku huviga, vaid ka suure rahvusliku tähendusega. Noorpõlve ülesandeks eelkõige on olla valvel nende meie rahvussümbolite muinasvarade säilimise ja kaitsmise eest.

VALDO KREKMAN

Üksainus jalutelu

*Üksainus oli skväär,
üksainus tiigi kallas,
üksainus pinkki kõrgel nõlvakul.*

*Üks tundmus oli väär,
üksainus siirast vallast,
vaid ühen rinnan ainus hõllandus.*

*Üksainus süda kuum,
kuid teine — flirtis külmalt:
ükskõikne mäng see halval klaveril.*

*Üksainus suudlev suu,
mis sest, et sulg'sid silmad —
send nõuab etikett dikteerit paberilt.*

*Teid võlus teine mees,
vulgaarne tema nali
ja temast kiirgav Darwin'i teooria.*

*Mind — hetkeks veetles spleen,
Te hämmastuslik valik
kõik oli muutnud palagan-paroodiaks.*

*Üksainus oli skväär,
üksainus jalutelu
kord kulges kruusateel send hilissuviööd.*

*Üks tundmus oli väär,
Te läksite mu elust —
jäi elamus kui halvalt õmmeld rišeljöö.*

LIUDAS GIRALE

Neil päevil Su suure hällipäeva puhul kirjutatakse paljudes maades Su eluloost, Su raamatuist, mis kantud protestist vaimusõgeduse vastu ja Sinust endast.

Teame, et sind armastatakse kõikjal. — Balmont, Rainis ja itaalia poeedid on kirjutanud Sinust, kui kuldsehingelisest inimesest ja suurest luuletajast vaimustavaid lehekülgi. Meile peitub selles suur rõõm, sest Sinu kaudu meie hakkasime armastama ka Sinu maad ja rahvast.

„Haavatud ema igatsev poeg” — nagu laulab Sust Balmont. Sa oled olnud alati tõsine rahvuslane, kuid Sinu rahvuslusel pole midagi ühist kitsa nationalismiga, mis viib rahvaid ainult vastastikusele vaenule ja võõristumisele. Oled armastanud Leedut armastuses inimsoo vastu, Suure ja Helge Vaimu rüütlina, otsides parimat, mis on kõikide maade inimesis, ja ainult selle kaudu ihates päikest ka oma traagilise saatusega rahvale.

Vaimustatud ja vaimustav südame ja mõistuse idealist, Sa põled, valgustades Leedu tänapäeva, kuid samas Sus elab sõprus paljudele maadele, nende seas ka suur poolehoid Eestile. Eesti kultuuri populariseerijana Sul on suuri teeneid me rahvaste tärkavas sõpruses, mis kahtlematult on ehtne ja võltsimatu.

Suure luuletaja kõrval olles peene intuitsiooniga kriitik. Sa oled alati

Leedu luuletaja Liudas Gira, sai 25. aug. 50-aastaseks

pakkunud kaitset arenevale andele, loovale noorusele. Seepärast ka eesti noorus näeb Sus enese sõpra ja „Eesti Noorus” vaatab Sulle kui suurele eeskujule.

Täis südame tulisoove täname Sind mehise käepigistusega kõige eest, mida oled teinud Eesti hääks ja usume, et me sõprus, mille avaldused on täis tööõõmu, sammub edasi Parema Inimese otsinguil!

ALEKSEI RANNIT

Giruliai, Leedu.
August 1936. a.

Kui Teie panete rõhku õppetarvete häädusele,

siis ostate nad

K. k. ü. „TÖÖKOOLIST“

TALLINN, V. Roosikrantsi 3.
RAKVERE, Tallinna t. 17.

JAKOB LIIV

Koidula surma puhul

Kirjutatud Koidula surmasõnumit lugedes Avispeal.

*Soome lahe vaikne laine kannab
Leina hääli kodu rannale,
Isamaale nuttes teada annab
Valust valusama sõnume.*

*Kesse vaese rahva hingevalu
Lohutanud lahke lauluga,
Kelle laulust kõlas Eesti salu,
Läinud igaveseks puhkama.*

*Eesti ööbik lood on lõpetanud,
Hauda kantud laulik Koidula,
Surnud, kes on laulus õpetanud:
Püha olgu meile isamaa.*

*Kodumaa, oh tunne leinavalu:
Võõras mullas magab Koidula!
Eesti ööbik, miks ei Eesti salu
Annud sulle paika puhata?*

Koidula mälestussammas Pärnus.

ELMO ELLOR

MATKAELAMUSI

Motto: „Pandsin sadulasse
halli-pahru, halli-pahru!”

Kaks on meid... Üks pikk ja peenike, pisut vimmas nagu päikesepaistele unustatud karjavits, teine lühike ja tüsedavõitu nagu paras lepa-malk.

Nii olime rännanud. Nagu kaks noort maailmarändurit, kaks vagabundi. Juba enam kui kuu või poolteistki.

Siis, mil ühel tõusva päikesega hommikul sügavas ekstaasis hüvasti jätsime Pärlijõe oruga — õitsesid toomingad ja tütarlapsed olid saatmas. Nüüd aga on juba tekkimas Mulgimaa lagedatele nurmedele ristikheina rõukusid. Need on ilusad telgid — rõugud redelitel! Nende all on suurepärase ööase hulkuril. Põõnad lõhnas heinas, vaatled tähisest taevast kustunuks langevaid tähti, kõrvus rukkirägu alaline krääk-krääk — tunned end osakesena loodusest, ööst. Ja kui

hommikul virgud, puudutud öise jaheduse näpuotste kobamisest, ruttad kiiresti maanteele, nagu oleks sul kuhugi hilineda, kus väga sind vajatakse, oodatakse!

See on seletamatu rahutus, mõistatamatu rutt, mis elab hulkuri südames. Nii ei saa hulkur jääda mugavaks laiskuriks ega vedelevaks paigaliseks.

Lahkudes Kanepist oli selge, et jääme äikesse kätte. Ent meie marsruut kohustas, sest pidime sama päeva hilisõhtuks jõudma Otepäele, kus oli otsustatud öösel Pühajärve Sõsarsaartel pühitseda minu sünnipäeva.

Meie polnud harjunud vihma kartma. Kõike võtsime teatud elamusena. Oli häbi tühjalpa vihma ja mõne piksekärgatuse eest rotipojana öösse pugeda.

Vastu sellele!

Aga saime toreda sauna. Lagedal maanteel jäime erakordselt võimsate loodusjõudude kätte. Öö-hämaraks muutunud taevast

nõrises vihma otsekui jämedate nõõridena, tugevast äikesest kumisesid kõrvad ning välgud näisid otsekui vingerdavad üksnes meie päade ümber. Jäime seisma — nooruslikult sirged ja julged ning naersime üksteisele näkku...

Ei, eales ei unusta ma seda naeru, ei unusta mu sõbra välguvalguses säätendavaid silmi! See oli ülimeelik ja kadestamisväärne noorusjõud, milles löi õitsele kõige elava ürgne, igavene noorus!

Ja kui me veest nõrgunud kaluritena hilisõhtul Pühajärvele jõudsim — magati seal. Oh neid tavalisi, tookord meie meelest — mannetaid, elu ja elamuslaisku inimesekesi!

Ronisime ühe pisikese aida lakka, kuhu viis redel. Ei saanud me harilikul kombel korraldada magamistelki metsa — kõik oli õudselts märg. Olime juba niivõrd targad, et vägisi ei tahtnud luuvalu endile kontidesse meelitada. Järvede kohal aga õitsesid tohutud udu-lilled.

Lakas heintel põõnas keegi neist tavalistest inimestest. Ajas meile külge, et mis te pagana sulid siin kooserdada?! Tehke siva vehkat!

Kujutleda häbematumat: ajada veest-nõretavasse öösse tagasi kaks vettinud koolipoissi!

Mu sõber Karjavits, tal oli õilist häbematumat enam, tõmbas luugivalgel pussi tustest, võttis oma lumivalgete hiirehammaste vaha ja lastes kõlada noore, võitlusjulge kukena meie hüül: Oh-hoi!, lisis vanamehele: Kui sa veel piiksatad, siis — ! Vanamees mõistis selle demonstratsiooni piltlikku keelt. Kobis kähku lakast maha, ent Karjavits tõmbas redeligi üles, et mine sa neid tavalisi paigalisi tea!?

Siis ristisime oma ööpasa kõlavalt: Hottell „Vaikne öö“.

Kui me järgmisel ennelõunal lakast maha tulime, sest päike küttis selle palavaks nagu ahju, istus meie õine aseme-peremees õuel kivil, nagu oleks kogu aeg valvanud. Ei võtnud meie tänugi kuuldavaks. Ent, mis meil sellest? Olime maantee pojad — ja maanteelt on loodetud halvematki. Teeröövleidki.

*

Kord olime rännanud pika tee. Peaaegu ööpäeva. Olime otsustanud proovida — palju võime kõndida kahekümnele tunniga. Saime vist kilomeetrit ligilähedale seitsekümmend viis.

Põõnasime siis Räpina lähedal mäe-künkale, mille alt viis lai maantee. Justkui kaks vet-

tinud puunotti jõepõhjas. Nägin otsekui läbi suletud silmalaugude, et üks voor sõitis kuhuigi — võib-olla Võõpsusse, võib-olla mujale?... See oli hommikul, Magasime ka veel õhtupoolikul samas, mil voor tagasi tuli. Peatuti. Mehed pidasid aru: see pole õige asi — sinna künkale on kaks meest tapetud!? Tulid ärevi-meeli vaatama. Meil oli päris kahju, et mehed oma usus pettuma pidid. Kuid külamehed olid omakord rõõmsad ja lahked, nagu oleksid meid surnuist äratanud. Pakuti viina ja vorsti ning head Võrumaa talu-leiba. Esimese eest tänasime, teised lasksime head maitseda...

*

Oh, neid elamusi! Kas saab neid kõiki niisugustena enam paberile panna, niisugustena, nagu nad kord rikastasid noori südameid?! Elamust paberile panna? — milline kuritahtlikkus! Salakavalus! Seda peab aus inimene ise elama, ise tundma!

Kas peaksin teile joonistama veel mannetuid pildikesi tollestki, kuidas me kord hilisvisest ööjahedusest ristikurõugus värisema hakkasime ja samast leitud vikatitega vehkisime talurahvale tänutäheks kasvama jäänud ristiku maha, jäädes hommikul põllule tulnud peremehe tänusõnu ootama. Aga saime koleda valangu kurja, sest olime omas suur-lahkuses talu seemneristikheina maha niitnud...

Või pean ma jutustama sellest, kuidas ööbisime teadusemehe — nagu ta end ise nimetas — metsamajakases, kes tegeles vihtlemismasina, hobuseajamise automaadi ja teiste hädavajalike masinate leiutamise kalal...

Või sellest, kuidas kohtasime kord prügilolli kuugalvalgel õõl raudteel, mil istusime suitsu tehes rööbasvalli pervel. Tuli kaks noorhärät piki hiilgavaid rööpaid, žestikuleerides ja kõnetades üksteist: Teie kõrgus, prints!, ja: Teie aupaiuste, härra ülemlieutenant! Selgus: küla noormehi tuli opereti harjutuselt...

Või sellest, kuidas aitasime kord tormilaterna valgel jaaniussidest kiirgavalt jalgrajalt otsida ühel noorel tütarlapsel, pruudil, laulatusõrmust, mille oli kaotanud pulmaeelsel päeval...

Ma ei kõnele kõigest sellest. Maantee ise kutsub noori, kutsub süvenema ja elama loodusesse — looduse hinge ja südamesse, unustades mõnusus ja hüljates midagi eelistamast ning otsimast. Teisiti ei saada õigeks matkajaks ega suurte aarete õnnelikuks osasajaks — matkaelamuste omanikuks.

Leedu Riigiooperi primadonna Antanina Dambrauskaitė

kiri »Eesti Nooruse«

Kaks korda tänavuaastal langes mulle osaks külastada Eestit. Käisin Eestis tagasihoidliku missiooniga — populariseerimas leedu laulu, rahvamuusika loomingu. Saatuse tahtel mu viimane külaskäik venis kuni 2½ kuuni. Selle, kuigi lühikese aja jooksul mul oli võimalus ligemalt ja selgemalt näha Teie maa inimesi: kuidas nad elavad, mõtlevad, kuhu püüavad, — nägin seda oma hinge silmadega. Seepärast on mul kerge kirjutada neid ridu, — ma tean millest räägin, mulle on lähedane objekt, paeluv teema. Lehitsedes „Eesti Nooruse“ lehekülgi mind tõsiselt liigutab see, et Teie ajakiri on esimene Eestis sõprustundeilt Leedu vastu. Ja ma tahaksin olla siiralt-südamlik oma sõpradega. Ihkan jutustada oma maast, ihkan aga veel rohkem pajatada Eestist toodud muljetest.

Minu kodumaa on tuntud kui laulude maa. Laulda meil armastavad kõik, — lauldakse tööl ja puhkusetundidel, rõõmsail päevil ja lohutamatu mure silmapilkudel. Lauldakse pea alati erinevalt, kuid ikka siiralt ja südamest tulvavalt. Keeb väsimatu lainena, sädeleb karastava joana, voolab vaikuses — helisev ja sumbutet elamustruu ja hingestatud laul. Mitmepalgelisena helab ta mu kodumaa orgudes ja mägedes, tuules ja rahus. Laul ja leedulane — see on midagi jaotamatut, kaks isegust kuid teineteisest sündivat mõistet.

Mu vabad ja julged esivanemad laulsid leedu laule Mustamere kaldail — sest polegi ei tea kuipalju aega tagasi, siis hiljem nad vaikselt leelutasid neid samu laule karmi ja ideevaese orjuse aastail. Praegu kirkamalt ja tugevamalt laulab vaba leedulane kodupõldudel ja Baltimere kaldail, selle mere man, mis sajandeid kohiseb ka kauni Eesti rannas.

Mulle näib, et me praegune sõprus, samuti nagu me rahvaste ajaloolinegi ühtlus minevikus — on seotud meie maade laulest, selle imestamisväärse, nii erineva, kuid siiski teineteist meenutava rahvaloominguga. Nii Eestil kui ka Leedu — kaks õde-lauljataril. Nii eestlasel kui ka leedulasel laul on veres, meie maade inimesile laul on tarvilik kui õhk, kui olemasolu asendamatu värv, kui armastusavaldus elule.

Antanina Dambrauskaitė
operis „Carmen“ Micaella osas.

Tahaksin jutustada ka veidi enesest. Laul on mu elumõte. Varasemast lapsepõlvest alates laulsin ma koos vanematega rahvalaule. Nüüd — juba palju hiljem laulan aastaid ooperi solistina kodus ja välismaal. Oma karjääri teil elasin üle nii mõnegi raskuse. Isa, kui tegin talle teatavaks soovi minna õppima konservatooriumisse — peaaegu loobus must. Põgenesin kodust ja alles hiljem ta otsis ise mu üles — leppis minuga ja see sai mulle suurimaks tunnustuseks. Loomingulise arengu teel näen ette veel suuri raskusi, laulmine kutsub ja meelitab otse vääramatut jõuga, aga tihti mõte: kas olengi sündinud laulma — sööb hinge, — ees seisab veel suur töö. Kuid kunstitegelase jaoks elu peabki olema vaid suur enesetäiendamine, viimistlemine. Selles ka minu olemasolu tuum. Ja ma tõsiselt rõõmustun, kui kunagi suudan veenda oma eesti sõpru, et loomingu teel mind on tiivustanud edu, edasimineki. Igale kunstnikule on vajalikud impulssid, julgustavad näited, kool ja elukool. Selles mõttes see juhus, mis võimaldas mulle ligemalt õppida tundma Teie maad ja rahvast, osutub mulle eriti hinnaliseks.

Antanina Dambrauskaitė.
Kaunas, august 36. a.

Meie

OLÜMPIA

võitude puhul

„Eesti Nooruse” küsimusele, kas hea õnne või hoolsa ettevalmistuse tõttu Eesti raskejõustiklased saavutasid Berliini olümpiamängudel häid tagajärgi, tuues kuld-, hõbe- ja pronksmedaleid ning punktikohti, viies eesti rahva hiiglaslikus rahvaste võistluses paremate spordirahvaste ridadesse,

— vastaksin: igäiks on oma õnne sepp ja kes ise ennast ei aita, seda ei aita ka jumal — õnn.

Õnn on enamasti tahtejõuetute lootus ja sinilind.

Tugevad loovad omale õnne ise ja õnn armastab nende seltskonda.

Õnn aitas meie tublisid raskejõustiklasi vähe — asi oli koguni ümberpöördukt.

Teadlik ja hoolas ettevalmistus, kontsentreeritud võidutahe, visadus, sitkus, eneselugupidamine ja usaldus ning tugev rahvustunne — need viisid võidule.

Kuid võit ei tähenda muud, kui veel suuremat tungi edasi. Tuleb luua paremaid eeltingimusi ja võimalusi, kasvatada distsipliini, et raskejõustik, kui

Eesti Raskejõustiku Liidu esimees Oskar Köster pronksmedalivõitja A. Luhaääriga olümpiavõitjate saabumisel Berliinist.

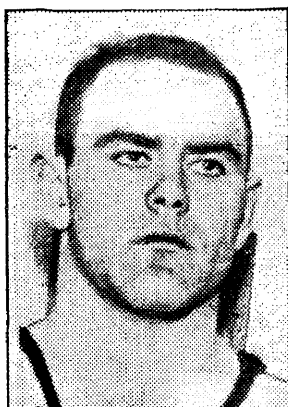
meie rahvusliku sitkuse ja püsivuse ilmekamaid väljendusi, võiks areneda senisest veelgi hoogsamini ja leida teed ikka laiemasse rahvahulkadesse. Selle teostamine olgu meie kehakultuuri üks tähtsamaid ülesandeid tulevikus.

O. Köster,

Eesti Raskejõustiku Liidu esimees.

Kahekordne kuldmedalivõitja
K. PALUSALU

Hõbe- ning pronksmedalivõitja
A. NEO

Pronksmedalivõitja V. VALI

OLÜMPIAKIRI

Tänavused, s. t. XI olümpiamängud olid senistest igakülgselt suuremad. Kohe peale eelmist olümpiaadi Los-Angeles'is hakkasid sakslased suuresti valmistama ette järgmisteks mängudeks, millised nad said oma korraldada. Neli aastat on tehtud Saksamaal hiigla tööd, püstitatud maailma suurim staadion mitmete lisaväljadega ja ujumisebasseinidega, ehitatud üles olümpiaküla, mis võiks kanda vabalt linna nimetust, kuna seal asub üle 150 elamu. Kõige muu kõrval oskasid sakslased mängudele teha hiigla propagandat, mis andis vägagi häid tulemusi, kuna võistlejate arv neil mängudel oli rekordiline; samuti oli tegemist, kuhu mahutada seks puhuks sissesõitnud välismaalasi. Palju kulu on küll nõudnud olümpiamängude korraldamine, kuid, nagu ma kuulnud olen, on tulud olnud ka väga tasuvad, ning Saksamaa majanduslik elu on seega paranenud.

Vaadeldes lähemalt seda hiigelstaadioni tema lisaväljadega, jääb küll mulje, et enam paremat ja suuremat ei oska endale ette kujutada. Peastaadion, mis mahutab enesesse 120 tuhat päältvaatajat, on ehitatud poole triibüüni kõrguselt maa pääle, kuna pool asub allpool maapinda. Rajad ja hüppepaigad on püütud teha võimalikult parimad maailmas, mis nad ka tõeliselt olevat. Kogu võistluskäiku võib filmida ka altpoolt staadioni pinda, selleks tõstetakse soovitud kohas murupind üles, ning filmimisaparaat seatakse raja all asuvasse tunnelisse. Sarnaseid maa-all asuvaid filmimisi saab teha igalt poolt. Eelnimetatud moo-

AKSEL KUUSE

dus on hää, ei sega vaatajaskonda niivõrd, kui kogu filmimisaparatsioon asub väljal.

Paneb imestama, kui mugavaks ja koduseks on osatud teha olümpiaküla; seal võib küll elada, elma et tekiks tahtmine pääseda ligi 30 km eemal asuvasse suurlinna Berliini. Palju meelsamini liikusin ringi külas, selle spordiväljal, basseinis, võimlas jne. kui Berliini tänavail. Külal ei puudunud oma meelelahutused. Igal õhtul olid kabaree-ettekanded selleks ehitatud Hindenburgihallis parimate artistide poolt. Nii esinesid seal Jan Kiepura, Georg Boulemger, Doni kasakate koor jne. Pääle kabareed demonstreeriti filmi, nii küla elust, treeningutest j. m.

Ligitõmbavaim koht külas oli muidugi treeningstaadion, kuna seal võis näha maailma parimaid sportlasi igal alal, tutvuda nende treeningmeetoditega, seista tihti mõne kuulsusega kõrvuti filmikaamera ja fotoaparaadi ees. Peab ütleva, väga sõbralik läbisaamine valitses sääl kõigi rahvaste sportlastega. Ei pidanud end uhkeks ükski kuulsus, ega käinud ringi nina püsti, et vaat' kes ma olen. Populaarseim mees külas oli muidugi Jesse Owens. Alati lõbus, vastutulelik ja viisakas oli XI olümpiaadi parim atleet ja seega ta võitis kõigi peolehoiu ja sümpaatiat, pääle muu on ta kõrge intelligentsiga. Õige neeger ta just ei ole, ta on valge neeger, mulatt. Tüübiliised neegrid olid kõrgushüppajad Johnson ja Albritton ning 800m. kuldmedalimees Woodruff, sama distantsi jooksja Edwards, sprinter Metcalf j. t. Kõrgushüppajad Johnson ja Albritton on mõlemad 2 m. pikkused poisid; nähes neid tüüpe ei pane sugugi imestama, et nad on hüpanud kõrgust 2.07,8 m, palju enam võimatamana näib jaapanlase Yata saavutus kõrgushüppes 2.01 m., kes oma kogult sarnaneb 14—15 a. koolipoisile, mitte üle 1.65 m. pikkusega. Eht atleetliku välimusega olid kolm jäinki, teivashüppajat. Need mehed

Punktitoojad Ed. Puusepp ja Ev. Sikk.

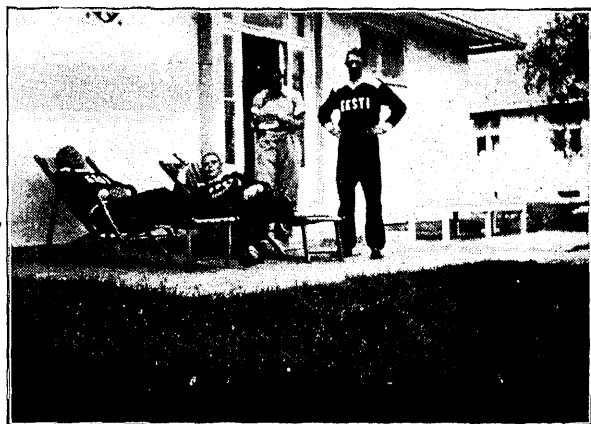
N. Stepulov, Eesti võidukas esindaja poksis. Saavutas hõbemedali.

on pääle muu veel hääd riistvõimlejad. Pääle bariliku teibatreeningu siirduvad mehed võimlasse ning teevad rekil ja roobaspuul sarnaseid numbreid, milleni meie parimad riistvõimlejad ei küüni; nad on ühevõrra akrobaadid ja teivashüppajad, osates akrobaatika osavusega hüpata ja ületada maailmarekordilisi kõrgusi. Väsimatult võis nii viibida olümpiaküla harjutusväljal ja jälgida maailma parimaid.

Saabus avamispäev. Avamise tseremoonia oli isenesest imetore ja jättis isesuguse unustamata mälestuse. Väga pühalikult mõjus hetk, kui tõsis olümpiahümni saatel olümpialipp, ning varsti pea'e selle läbiatas staadioni värava olümpia tule-teatejooksu viimane mees ning jooksnud üle raja, süütas maratoni tornil asuva olümpiatule altari! Sel hetkel valitses staadionil surmavaikus. 120 tuhat inimest jälgisil seda nagu hinge kinni pidades.

Võistluspäevad aga juba pakkusid väga palju vaatamisväärsust. Palju üllatusi ning ebaõnnestumisi tuli ette, mis üheltpoolt tõstis esile rõõmuhetki ning teisalt jälle ahastavaid ohkeid. Võistluste tehnilised tagajärjed on kõigil juba ammu teada, nii et pole mõtet nende juures peatuda. Veidikene tuska tegi meie kergesportlaste väikene ebaõnnestumine.

Arnold Viiding, kes oli tõesti heas vormis, langes selle n. õ. ohvriks, et meie ajakirjandus mehe treeningtagajärjed liiga „üles puhus“. Arno platsile minnes närveeris sõna tõsisest mõttes ja just seepärast, et kui nüüd võistlustel halvemini teha kui treeningul, mida siis kirjutavad ajalehed meie kodumaal. Eestis oodati kiidlasti Viidingu platseerumist medalile ning pandi talle väga suuri lootusi. Kui aga mees ei suuda täita temale pandud lootusi, siis tallab ajakirjandus teda n. õ. porri. Selles kõigis oli Arno vägagi teadlik ja see ajaski teda juba enne roopast välja. Meie spordiajakirjandus ei oska kaugeltki õieti suhtuda meie sportlastesse. Nad võiksid vahest eeskuju võtta välis-spordiajakirjandusest. Näiteks soome lehed ei kirjutanud nende „maailma Matti“ ebaõnnestumise puhul ainust halba sõna. Meil aga sarnasel juhul ei oleks küll julgenud keegi tagasi tulla Eestisse, ajakirjandus oleks vahest „matused“ juba Saksamaal ära pidanud. Kuid kergesportlastel ei läinud ka kellelgi paremini, vaatamata sellele, et igauks püüdis pakkuda seda, mida ta suudab. Konkurents kergesportis on aga maailmas niivõrd suur, et saavutada midagi võis ainult õnnega. Paljugi suurlootusi langes reast välja igal alal. Olen ise aga end trööstinud seega, et jätsin omal alal selja taha neli kahe meetri meest ning terve rea 195—6 hüppajaid. Oma ebaõnnestumises ei olnud mul süüdi närvid, nagu seda vahest kuuldus, viimased pole seni veel kordagi „üles öelnud“. Vaid väikene lohakus, mida mulle võib ette heita. Muidugi üldine meeleolu kergesportlaste seas ei olnud kõige parem, kuna meie raskejõustik-

Olümpiakülas.

Lamavad Palusalu ja Neo, seisavad Äärma ja Kuuse.

lased tegid hiilgesaavutusi, siis ei hoolinud meist vast enam keegi ja väga kurb nähe, et see just paistis silma meie esinduse poolt. Ka praegu näib nagu polekski meil enam kergesportlasi, sest igal pool on kõneaineks vaid meie raskejõustiklased, keda külvatakse üle kingitustega ning kellele antakse puhkust ametkohtades. Kuid kas meie kergesportlased ei pannud välja kõik, et iga hinna eest pääseda omal alal ettepoole, kas nemad ei astunud välja meie värvide eest. Väikene meeletuletus kas või nädalase puhkuse näol oleks teinud väga suurt meeolehääd kõigile.

Muidu üldiselt jäid muljed võistlustest ja olümpiaküla elust kõigil hääd. Möödas on XI maailma suurimad sündmused spordi alal ja nelja aasta pärast kõneleb kogu maailm võibolla veel suurematest mängudest ja saavutustest päikesepoegade maal.

R. Toomsalu maailma kiireima jooksja Jesse Owensiga.

OLÜMPIAMÖTTEST ja kuidas seda selgitati Berliinis õpilaslaagris

Milline oli Berliini olümpiaadi puhul kõigi maade koolipoistele korraldatud laagri siht ja mõte? Pääle selle, et võimaldada iga osavõtva maa õpilasesindusele olümpiamängude tege'likku kaasaelamist?

Vastus sellele küsimusele oli meil teada juba enne kodumaalt laagritele asumist. Laagri ülesandeks oli olümpiamõtte, s. o. rahvusi lähendava ja vaenukaotava sõbraliku ning ausa sportliku võistluse mõtte, propageerimine kõigi osavõtivate maade kasvavas intelligentsis, selles osas noorsoost, kes järgmistel olümpiaadidel kujutab endast võistlejate ja võitjate tuumosa — muidugi mitte ainult 700-ja laagrist osavõtnu isikus, vaid nende kaudu ka oma kaasmaalaste noorte laiaades ringides.

Nüüd aga, kui see laager on möödas ja osavõtjad tagasi saabunud oma kodumaile — vähemalt ükski meie koolipoistest ei usalda leppida nii lihtsa käsitusega kogu sellest asjast. Ilma eelarvamusteta — ainult nähtu põhjal — Saksamaad tohiks arvata viimasteks nende Euroopa riikide hulgas, kes ainult niisuguse õilsa põhimõtte pärast oleks korraldanud sellelaadilise, mitte liig väikesi kulusid nõudva ettevõtte. Saksa rahva tuntud praktiline arukus ja Hitleri režiimi eripärasus ei luba uskuda laagri korraldamise niivõrd tagamõttetusse õilsusse. Päälegi veel kui kogu laagri kestvusel ei olnud võimalust ühestki

kõnest, sõnavõtust ega ettekandest kuulda sinnapoole viitavaid sõnu, s. t. sõnu, milledes oleks kaudselki kajastatud olümpiamõtte või maailmarahuaate propaganda. Ei taha ega tohi öelda, et oleksime olnud sunnitud kuulama muuviisiist või muusisulist propagandatki — ametlikus laagrikavas puudus üldse kõik sedalaadne. Kui nüüd aga oletada, et sakslased kõikide koolipoiste tarkust sedavõrd suureks hindasid, et meie olümpiamõtet oleksime pidanud mõistma nendest tegudest ja faktidest, mis meie silmade all sündisid ja millede vaatamine ning vaatlemine meie väsitava lahkuseni ikka oli võimaldatud — siis jääb küll enam kui küsitavaks, kas ka üksainus laagris olnud noor sellest niiviisi midagi taipas.

Kõikide maade koolipoiste enamik oli Berliinis esmakordselt ja võis oma lühikese sealviibimise aja jooksul nähtud toredust ja suurejoonelikust pidada tõepoolest ehtsaks. Kuid meie eakamad ja varem Berliinis viibinud kaasmaalased teadsid tõendada, et vastupidi Göbbelsi kinnitusele „Pot'emkini külade" täielikust puudumisest just need kõiges nähtavas ja kuuldavas olevat domineerinud. Kuna meie sellest küljest aegsasti olime hoiatatud, siis paistis mitmestki asjast silma enam „Schein" kui „Wesen". Ja selle „Scheini" demonstreerimises näib peituvat ka õpilaslaagri kõrgem ja otsesem tagamõte. Nii siis mitte olümpiamõtte vaid Saksa praeguse re-

Gunnar Höckert, 5000 m jooksu võitja Berliinis, UENÜTO naisportlaste keskel Helsingis.

ziimi ja selle näiliste suursaavutuste propaganda! Et sellist rasket arvamist mitte ainult põhjendamatult välja ütelda ja et mitte muljet jätta asja sihilikust ja eelarvamuslikust niikäsitamisest olgu siin esitatud mõned illustreerivad pisimuljed, mis igale mõistjale peaksid kõnelema küllalt selget keelt.

Eesti riigikaitsele õppust saanud poisid olid muidugi tugevad ravis ja distsipliinis, kuid on iseloomulik, et meie paljudest voo-ruustest just ainult see külg sai erilisel kiitva tähelepanu osaliseks. Tahaksin uskuda, et sakslased ei keeldunud ühegi maa meeskonna rivile jagamast samalaadset kiitust, kuna sellel oli oma sügav pedagoogiline mõte. Igatahes oleksid korra ja rivi alal peaaegu kõik meeskonnad meiega enamvähem samaväärset kiitust väärinud, väljaarvatud inglased, kes — imelik küll, ja mitte sugugi klappiv meie ettekujutusega nendest maailmaisandate pe-gadest — esinesid päris tahtlikult ja sihi-kindlalt distsipliinihäirivalt. Selle asemel, et täie tõsidusega (nagu kõik teised meeskonnad) ilmuda hommikusele ja õhtusele lipu-tseremoniale paraadvormis ja õigel ajal, lask-sid inglased endid oodata ja kui nad siis tulid — sigarettidega suus ja aluspükstes! Seda korduvalt. Paraadile, mille vaatamisele Unter den Lindenis meid ühel päeval kamandati ja kus suurepärase Preisi sõdurkolonnide kõr-val ka Hitlerjüngendi 20 000 pealine armee oma hiilgavat sirgepõlvelist sammude demonst-reeris — olevat (ise seda ei näinud oma dist-sipliinika käitumise tõttu) inglise õpilasmee-skond korraldaks isegi selja pööranud! Need vähe päikest saanud, kahvatud ja lahjavõitu kuid ilmselt jõukad gentlemanid olid ka ainsad tõsisemad laagrikorra rikkujad — ning ing-lise viisakuse asemel oli kõigil teistel või-malus veenduda sakslaste viisakuses, mis pe-remeheõigusi kasutamata jättes isegi selleni küündis, et inglasi kordagi korraleegi ei kut-satud. Mingit tuge ei saanud meie ka sellele armastusväärsele ning meil ja Euroopas le-

vinud arvamusele, et inglise rahvas oma sü-dames alati sakslase poole hoiab — vähemasti küll mitte nende õpilasnoorsoo ülespidamisest.

Hoopis teistlaadi distsipliinirikkkumist har-rastasid kuulsusriikka Vasco de Cama kaas-maalased. Tundes erilist poolehoidu enamasti pikapatsi isteile saksa preilidele, kes muide oma ilu ja võluga meid küll ei suutnud liigutada, ei takistanud portugallasi vabadesse pää-semast sõduritest piiratud ja hoolega valvatav võrktraadist aed, mille alla kaevetud maskee-ritud augu kaudu nad õõsiti käisid harras-tamas tegelikku rahvusvahelist koostööd teu-tooni paljuvõimeliste ja süütute iludustega. Kuumem ja varem küps veri!

Et tulla tagasi asja juure — laagrielu oli korraldatud küll kindla kava alusel ja vaba aega iseseisvaks liikumiseks oli kolme nädala pääle kokku vahest ainult kümme viimasaju-list tundi — kuid, nagu juba üteldud, olüm-piamõtet selgitavaid kõnesid ja muid selle-sihilisi tegelikke ettevõtteid selles kavas ei olnud. Puudus ka igasugune kavakindel spor-diharrastamine une ja söögi vaheaegadel. Me-elalahutuseks katsuti mõnikord poksida ja tõu-gati ka kuuli, kuna inglased juhuslikult ühe niisuguse riista kaasa olid toonud. Kord are-nes asi ka juba niikaugele, et pidi minema üheks ulatuslikumaks võistluseks — saadi aga vaevalt alustada, kui üks „Führer“ kõigi „Mannschafide“ juhid oma poole kutsus lõu-nat sööma, mis kogu võistluse silmapilkselt katkestas. Eks olnud seegi meie muidugi ees-kujulikuks näiteks saksa distsipliinist ja kuu-lekuse väärtusest!

Meie peamine tegevus seisis olümpiavõist-luste küllastamises ja jälgimises, mis pikapeale siiski üsna tüütavaks kujunes, nii et mee-leldi iga võimalust kasutasime koju jää-miseks.

Nii siis — puudus igasugune laagrikursus, nii praktiline kui teoreetiline. Selle asemel pealkusid sakslased hoopis midagi muud ja huvitavat ja nii ütelda „ümber nurga“. Pois-

test pisut eemal, iseseisvas laagriosas elutses Reichswehri kompanii. Alates juba hommikusest äratusest, tegutses see kompanii igal võimalikul drilliviisil. Eriti elavaks ja hoogsaks muutus preisi rivi pärast poiste söögiaegade lõppu. Esimestel päevadel olimegi päris hämmastatud sellest maailma eeskujulikumast marsisammust, tsirkuslikult täpsatest pöõretest ja kamandava ohvitseri pürutavmõjulisest häälest.

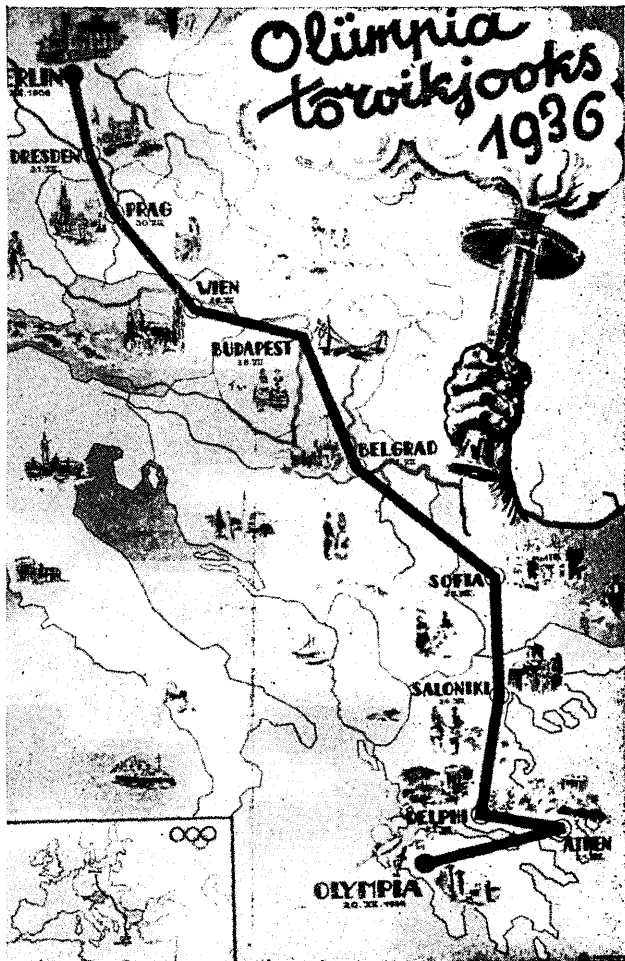
Aga meie vaimustus jahtus kahtlemata kiiremini kui see laagrikorraldajate kavas ette võis olla nähtud.

Kõige silmapaistvamalt siirama propaganda osaliseks saime raudteevagunis kohalesõidul. Pärast piiri ilmusid meie juure kaks pruunsärklast, kõigiti lahked härrad, kes küsitlesid meie päritolu ja tulevise järgi ja pärast seda, väga jutukaiks muutunuina ei jõudnud küllaldaselt kiita oma juhti ja oma korda. Kõnekestasid mõlema mehe poolt ettekantud moodsad saksa „rahvalaulud“, milledest päle marsitakti ja „Blut“-sõna väga sagedase kordumise ei jäänud midagi meelde.

„Kas need härrad kuulsid lavastusse või oli see tükk tõelist „Wesnit“ — ei tea.

Laagri alaliselt samalõhnalised toidud ja vihmased ilmad tasandasid maha muude nähtud ja kuuludud asjade kolossaalse mõju. Kui nüüd sügisel kaasõpilasi tuleb valgustada ja vaimustada kõigest nähtust ja kuuldest, siis ei suuda seda oma muljete põhjal küll vist mitte nõnda, nagu seda ehk tänutundest laagrikorraldajate lahkuse vastu peaks tegema. Ja olümpiamõttest — noh, sellest tuleb enne veel mõnest raamatust lugeda, kui seda teistele selgitama minna!

T. T.

PEETER GRÜNFELDT

Ma olen sündind haldja soost...

Ma olen sündind haldjasoost
ja haldjarahva perest,
ma olen saadud tuulehoost
ja vanemate verest,
mis pärit haldjaperest, —
ma olen sündind haldjasoost.

Ma olen kasvand metsamail
kesk kanarbikku lillat,
kus männiokstel nõtkuvail
mul tehti kiigesillad
kesk kanarbikku lillat —
ma olen kasvand metsamail.

Ma olen laulnud laaneteil
ja mängind pehmes rohus,
kui taevast hiiigas päikseleil
nii kingul kui ka lohus,
ja pikutanud rohus —
ma olen laulnud laaneteil.

Ja nagu minu vanemad,
ja kogu haldjasugu
on töödel olnud tõhusad,
nii minugagi lugu.
Ma olen haldjasugu
nii nagu minu vanemad.

Me igal ajal teeme tööd
ja rõõmustame sellest,
meil meelehää on päeval, ööl
siin igast õuest, vellest,
kes rõõmu tunneb sellest,
et igal ajal teeme tööd.

Kes sündinud on haldjasoost
ja haldjarahva perest,
kes õppinud on haldjalooost,
et ühised me verest
ja tulnud kõik sest perest,
see õige haldjas haldjasoost.

Ma tervitan siin kõiki neid,
kes sündind haldjaperest.
Ma tervitan siin kõiki teid,
kes saadud haldjaverest
ja sündind haldjaperest —
ma tervitan siin kõiki teid!

Kultuuritööle rakendumisest

Tegelikule täitmisele tänava võeti kolm suuremat üritust, mis lõpptulemusena ilmes-tavad täielikult eestlase rahvus- ja asikultuurilist ilmet. Need kolm on: kodukaunistamise tööle rakendamine, muinaslinnade lahtikaevamine ühes restaureerimise ja ausse tõstmise ja rahvuskunsti eustamine.

Kodu, rahva süda tuleb muuta nägusaks ja võimalikult mugavaks, sest sealt sirgub energiline, teovõimas noorus! See on kodukaunistamishoogtöö juhtmõtteid. Kodu on paigaks, mis kasvavad noorust endaga köidab ja ettevõtlikkusele tiivustab. Üksiku kodu kultuurist ilmest peegeldub vastu ka rahva üldkultuuriline ilme. See teadmine peaks noori veel enam ergutama tööle kodukultuuri arenguks, kuna ühtlasi sellega muudame ka oma väikese läänemereäärse kodumaa palju, palju kaunimaks.

Eesti rahvas hariduslikult tasemelt on esimene maailmas, kuid koduümbruse kaunistamise ja elamute välisilme suhtes olemise jäänud kaugele maha paljudest rahvastest, eriti aga meie vennasrahvas soomlastest ja isegi lõunanaabrid lätlastel on sel alal jõudnud meist kaugele ette.

Pärast vabadussõda, kui toimus Eesti piiride kindlaksmääramine, seisis Inglise piirikomisjon raske küsimuse ees: „Milline on Eesti talu ja milline kuulub lätlastele?” Seepeale Inglise piirikomisjon sai vastuseks: „Kaurim ja enamkorraldatud talu on Läti talu, kuna välisuselt kehvem talu on Eesti talu.” Paljudes kohtades toimisidki inglased selle järgi. Tahes või tahtmata pidid ka eestlased seda õigeks tunnustama. Lohutuseks võiks ju öelda, et koduloomad: veised ja eriti hobused olid Eesti taludes palju paremad, kuna lätlased selles jäid kaugele maha.

ÜENÜ osakondadel on kodukultuuri arendamiseks suuri võimalusi, kuna siia on koondunud keskealiste noorte aktiivsem ja arenenum kaader; ka on ÜENÜ liikmed tihedalt seoses kodukultuuri tööga. Seega pole maanoorest üenü-lasele midagi väärtuslikumat, kui oma ümbruskonna kultuurilise taseme tõstmiseks kaasa aidata nii palju, kui see on võimalik, omandades ise sealjuures põllu- ja aiamaajanduslikke oskusi ja kalkuleerivat mõtlemisviisi ühes esteedi nõudeiga.

Koduümbruse kaunistamise edukaks tööks on vaja omandada igakülgeid teadmisi ja oskusi.

Vajalike teadmiste omamine võiks toimuda osakonna juurde asutatud kodukultuuri- või aiandusharu vastavil töökoosolekul. Need töökoosolekud pole huvituseta, kuna ÜENÜ osakondades vaimse ja kehakultuuriliste ürituste kõrval on rohkem korraldatud mitmesuguseid kursusi põllunduse, aianduse, karjanduse jne. alal.

Kodukultuuriharru (aiandusharru) koondugu esijoones just need, kellel selleks on huvi ja kellel kodus on töö tegeleikuks läbiviimiseks võimalusi, kuid ka need, kellel töötegelikuks läbiviimiseks puuduvad võimalused, kuid siiski on huvitatud kodukultuuriharu tööst,

koondugu kodukultuuriharru, ja katsugu luua praktiliseks katsetamiseks võimalusi, kas või sel teel, et on sõbral abiks vastavil tööil.

Kodukultuuriharu asutamisel on tähtis, et oleks koostatud tegevuskava. Ainult sihikindel töö annab positiivseid tulemusi. Tegevuskavas olgu esitatud ülesanded, mis tulevad teha kodukultuuriharu üksikliikmeil kodus ja see, mis tuleb korraldamisele ühiselt. Tegevuskava koosnegu kahest osast: 1) teoreetilisest ja 2) praktilisest osast. Esimene osa leidku käsitletust varsti algaval sügis-, eriti aga talveperioodil, kuna praktiliste teadmiste omamine võib toimuda igal aastaajal, sügisel ja talvel väiksemal määral, kevad- ja suveperioodil aga juba täiel määral.

Kodukaunistamise töökava sisaldagu järgmist: 1) üldjooneline suhte selgitamine, referaadid, vaidluskoosolekud; 2) hoonete asetus ja koduvälisilme, eeldusi kodukaunistamiseks; 3) õu ja elamu; 4) puisteed; 5) koduümbruse kaunistamine: korrastamine, planeerimine, taimede ja lillede muretsemine, istutamine ja nende eest hoolitsemine.

Eelpool esitatud kava on koostatud üldjooneline ja laiaulatuslik, toodud näitena. Tegevuskava koostatagu haru juhatuse poolt üksikasjalisem ja kohapealsele oludele vastav. Kava olgu koostatud kuude järgi ja nii, et talvistel koosolekul leiaks käsitletust teoreetiline osa, suvel aga asutagu täie innuga ja eeskujulike teadmistega praktilise osa juurde, nagu juba eespool märgitud.

Asja edukamaks läbiviimiseks on otstarbekohane, et kodukultuuriharus korraldatakse mitmesuguseid kodukaunistuse võistlusi ja päevi, kuna viimaste kavas on soovitatav, et tutvutakse haru liikmete kodus nende poolt tehtud töö ja saavutatud töötagajärgedega. Soovitatav on veel ergutusauhindade jagamine oma ala parimaile raha, kirjanduse või tarberiiastade näol.

Kodukultuuriharu suurte „töösangarite” eeskujul ergutab intensiivsemale tegevusele teisi noori. „Töösangariliks” võib olla iga eeskujulik, teenetega ja tunnustatud noor. Omavahelistel, või ka teistel suurematel koosviibimistel (osakonna poolt) tuleks korraldada nende töösangarite austamisaktusi, kus tutvutakse austatava isiku elutööga ta enda juuresolekul. Säärasel aktused tekitavad igaühes väikesel määral nn. auahnust, sest iga noor tahab ju, et teda seatakse eeskujuks teistele. Niiviisi püüab noorus saavutada oma töös parimat, et kord ka olla tunnustatud töösangar.

Suurema eeskujul saamiseks kodukaunistamistöös tuleb korraldada õppereise eeskujulikumatessse majapidamistessse: koolidessse, õppetalludessse või ka kohalikkude eeskujutallu.

Algav sügis- ja talveperiood on eriti soodsad vastavate harude ellukutsumiseks, asjahuviliste koondamiseks harudessse ja teoreetiliste teadmiste omamiseks.

Ernst Tammsoo,

F. OSTINI

TÕETAIM

„Johann”, ütles proua salakomisjoninõunik, „viige mu briljantrivjäär hoovijuveleeri juure ja ütlege, et ta mulle keskele veel paar ilusat kivi vahele paneks, aga mitte suuremad kui kuningsemmedid — ma ei salli labast uhkust! Ja siis saatke Leene mu juure.”

Johann läks, Leene tuli.

„Leene, te varastate mu tagant!” kärkis armuline proua. „Eile õhtul oli veel kolm vorstiviilakat taldrikul, kui see välja viidi, ja äsja nägin sahvris veel ainult kaks — kus on kolmas?”

„Ma ei tea,” vastas Leene punastades — „mina kindlasti ei ole seda võtnud!”

„Te valetate, te häbemata inimene! Ja et valetamine on harjumus, mida ma silma otsas ei salli, siis võite esimesel minna. Rõõmustage oma tunnistuse üle!”

Kibedasti nuttes läks Leene välja. Ta ei olnud vorstiviilakaid tõesti mitte võtnud. Ja siis jooksis sügavas kurvastuses oma ristiema fee juure ja jutustas temale oma loo.

„Oota sa!” ütles fee. „Sa oled mul juba ammu olnud pinnuks silmas! Pane tähele, mis ma sulle ütlen: kui jälle on täiskuu, mine metsa ja otsi koht, kus mõõgavitsa ja karikakra vahel kasvab tõetaim — veritas intolerabilis nimetavad seda taimeteadlased. Sellest tee neile järgmiseks pidusöögiks midagi sousti sisse. Mürk see ei ole, aga paha on neil siiski!”

Kohe päeval pärast täiskuud oli salakomisjoninõuniku juures suur võõruspidu, ja see oli hiilgav.

Vaimurikas doktor Heribert oli säääl, kelle blond Arminiuse-habe küpsematele prouadele mõjus kui balderjani õieke kassile, ja kes nädalas sai üksteist kutset õhtusöögile ja üheksa lõunasöögile.

Põhjatü rikas rahamees Knallmaier oli säääl, kes liiga laia frakki pidi kandma, sest et frakile, mis tal istus, kõiki oma ordeneid ei saand mahutada; kõneldi, et ta voorimehel miljonist ei lase peent raha tagasi anda.

Kuulus leitnant Bolko von Quervitz oli säääl, kelle taga ikka otsegu pelotoontuli pragens murduvaid südameid, kui ta jalutas; ta pidi täna, sest et Sternfeld milgi tingimusel enam pikendust ei annud, tahes või tahtmata komisjoninõuniku hapukasse Emili-

esse hammustuma, nagu ta end väljendas, ja jõi tublisti, et endale „kuraasi” teha.

Suur esteet professor Senfgeber oli säääl, kelle isa või onu veel isiklikult tunnud üht Goethe teenrit ja kelle kuulsus niisama põhjatu oli kui ta isu; ta tasus iga hää lõunasöögi lauakõnega majaproua auks.

Ilus väike krahvinna Seben oli säääl oma karske, blondi madonnapäakesega, kelle spetsialiteet selles seisis, et teda paraadneitsiks kutsuti muidu õige mitte-neitsilikku seltskonda, ja tema kõrval istus vana vabrikant Nierstein oma häätahtliku, peene rauganäoga ja oma muinasloomiselt loomuliku juuksetutiga, kel ilus villa oli Vann-järve ääres ja üheksakümnehobuseline daimlervanker.

Kunsti alal tähtsaist isikuist olid säääl: professor Behmisch, kunstkäsitöö harrastaja, kellele Saksamaa võlgneb teedrajava ukse-lingi, ja luuletajanna Irene Schnirps, kes oli kirjutand „Õiguse iharuseks”, ja bariton Klossmann, keda kutsuti selleks, et ta end reeglipäraselt purju jõi ja siis väga kent-sakas oli. Ja veel mõningad univormis ja tsiviilis ja siidkleitides olid säääl — aga juba kõige peenemat sorti!

Jutuajamine oli suurepärane.

Heribert Schultze istus majaproua kõrval, kes teda sundis kolm korda sterletti võtma. Iga kahvlitäie järele sõhvas ta mingi vaimuka sõna.

Quervitz rääkis oma ilusale naabrile komplimente, ja see lõi omad tumedad silmad unistades lae poole — kummagagi neist vaatas ta eri nurka.

Professor Senfgeber sõi, et higistas, ja jutustas puremise pausides oma naabrinnale üht-teist Goethest kui looduseuurijast ja ta ürgtaimest. „Kui huvitav!” ütles preili: „Ja kas need tõesti üürgavad? Kas neil on harmoonikad küljes! Aga vist muidugi õige lihtsad?”

Härra Nierstein rääkis väikese Sebeniga mahedal vanaisa toonil ilusaist kevadõhtuist Vann-järve ääres, ja Seben jutustas punastades valgest tallest, kelle ta läind suvel oli kasvatand. Härra Knallmaier pistis noaga kala suhu, tilgutas oma vesti täis ja laskis endale preili Schnirpsil, kes teadis ta poiss-mehe olevat, komplimente teha selle palju ütleva viisi üle, millega ta iga alustet teema maha vaikis.

Skautide suurlaagrist

Tallinna allvärav imiteerituna
Kloostri väravast.

Viimati tuli praad: midagi peent muidugi, eksootilisest elukast valmistet: Uus-Hollandi nokkkloom, ta enda munadega garneeritud.

Prae juure oli imepärane nõiduslik hää soust põlise vana madeiraga.

Aga oli ka veel midagi muud ses soustis: Leene oli ristiema nõuandel ruttu sellesse viisand paar lehekest tōetaine. Seepäale sai seltskond väga iseäraliseks. Igatüks nimelt tundis vastupanemata tungi, koguni sundust seda ütelda, mida mõtles.

Ja see oli paha!

Majaproua algas ilusa Heribertiga:

„Kuulge, doktorikene,” ütles ta korraga keset kõige armastusväärilisemat sõnavahetust, „te kühveldate siin suppi alla, mis mulle nina päält nelikümme marka maksab, vein väljaarvatud! Selle eest on naljad, mis te suust lasete, ometi liiga lollakad! Mis eest kutsutakse siis seesugust parfümeeeritud näljahädalist söögile?”

„Armuline proua, teie majas on kõige kulunum sõnademäng hää küllalt! Sõhuke si enast täis tõusikuid pole ma veel enne näind, ja teie mees on päälegi tuntud kõriloõkaja, kes karistusvanglat enam kui ühe käisega on riivand!”

Seda oli komisjoninõunik kuulnud ja mõirgas teispoolt üle laua:

„Mida ütles see õnnekütt sääli oma väljapetet doktoritiitliga? Veel eile laenas ta mult 500 marka. Hõberiistad peab üle lugema, iga kord kui ta siin olnud...”

Ilus proua Liebmann, kes Schultze vasemal pool istus, trööstis teda:

„Ära pane nende plebside toorusi tähele ühti, kallike! Homme kell kolm olen jälle sinule üks kodu, tead sa, tolles Pariisi negliisees roosast sifoonist, mille sa hiljuti — käristasid. Ma sulle juba annan kahjutasu nende teotuste eest!”

„Niisugune häbemata naisterahvas!” kriiskas äkki pikant proua van der Schnecken, ta vastasistuja: „Mis läheb sulle ilus Heribert korda? Sellega on ju minul vahekord! Minult ongi ta saand oma kuldsigaritoosi!”

„Ei, minul on temaga vahekord!” piiksus üks teine.

„Minul ka!” sisistas veel üks.

„Aga minul kõige kauemini!” seletas Liebmanni proua ja ta abikaas, Libeeria vabariigi kindralkonsul, karjus vahele:

„Muidugi! Mina võin tõendada! Juba kolme aasta eest tabasin nad mõlemad! Aga ma ei ütelnud midagi — see võrukael laskvat kui kurat!”

Leitnant Quervitz oli parajasti lõpuni õelduks saand järgmise hästi ettevalmistet lause: „Ja nõnda sõandan teilt küsida, Emilie, kas julgete oma tulevase õnne mu jumaldet naisena nendele kätele panna, milistel teid läbi elu saan kandma?” Näüd ta jatkas: „Kas teate, hädaga sööb kurat kärbsed, ja teie, oma vahel õeldud, olete mulle juba väga kärbes — peaaegu ämblik! Kuid mul on 90.000 marka võlga, ja täna kehtas mind mu rügemendi komandöör oma võlakohustused õiendama või selle kirju jaki seljast tõmbama — seepärast ei või ma väga nõudlik olla. Seepärast ämblik alla! Pärast pulmi alustan lõbusat elu uuesti otsast — ja ilusale Talve Aia Niagara Harrissonile ostan siis elektromobiili.”

Preili Emilie, kes neitsilise punastamisega parajasti pidi ütlemä: „Kõnele mu kallile emaga” — ütles selle asemel:

„Mulle üks kama kõik, mu armas! Seda tean ammu! Olen vana küllalt seks, ja mitte unistamise pärast ei muretse ma endale seesugust pupet mehieks, vaid seepärast, et ma pigemini tahan olla hütitud paruniproua Quervitz'iks kui Emilie Käsewürgeriks. Armastus

— pole ollagi! Mis mu südame tarbeiks vaja, selleks jätkub mulle juba Johannist. Selle võtan nimelt „abielusse” kaasa. Tema on hoopis teine poiss kui sina!”

Kõigis laua otsades ja nurkades pafiva-tasid härrased üksteise vastu, ja imelikul kombel keegi ei sattund imestusse kuulmata asjade üle, mis üteldi.

Ainult vihaseks nad said!

„On tõsi, et te oma naist peksate?” küsis lopsakas blondiin baritonilt.

„Ainult kui jooanud olen — aga ma olen alati jooanud. Naisi peksta on üleüldse midagi toredat — kui teie, näiteks, mul kodus käes oleksite, kuidas ma teid siis kolgiks! Te kiunuksite ja jumaldaksite mind! Ses asjas ma juba neid naisi tunnen!”

Mahe rauk Nierstein ütles krahvinna Se-ben'ile:

„Pagana pihta, väiksekene, milline tore val-ge nahk võib teil küll olla. Tahaksin pea-aegu julgeda surmapattu teha terve mõistuse vastu ja teid kosida.”

„Seda võiksite ju katsuda,” ütles väikse-kene rahulikult oma neitsilikul häälel, „sest teil on seda va rahapuru maailm ja mul ainult võlad ja väike nõrkus mõnusaiks vanuks här-radeks. Aga liig kaua ei tohiks see nali ka mitte kesta. Kuidas lugu on? Vahest on teil kuski mingi mõra, mis mind kolme-nelja aas-takese pärast teeb sügavasti leinajaks leseks.

Ja Irene Schnirps ütles oma lauanaaber Knallmaierile, kes parajasti kahvliga oma ham-baid torkis:

„Noh, kuulge, sihukest lõhmartit pole ma enne näind, te kullatud kojamees!”

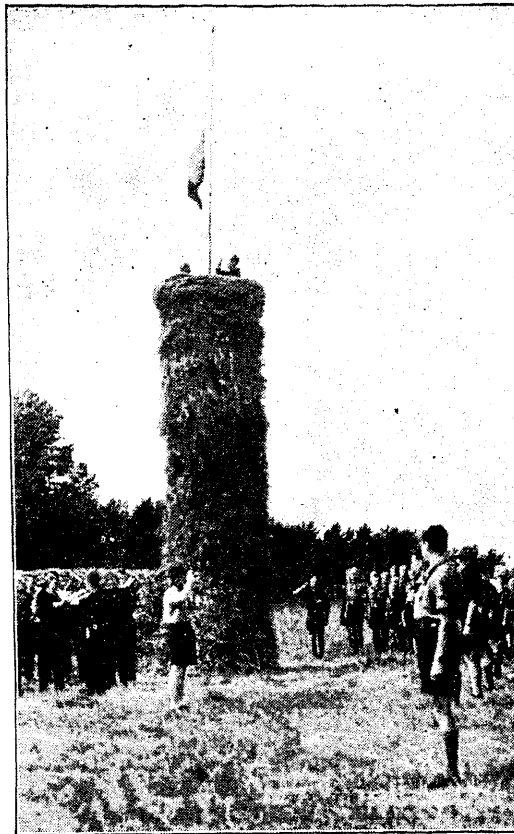
„Kirjanduse pörsas!” ütles Knallmaier.

See oli esimene, mis ta ütles, ja sellegi oli ta kuulnud kellelki teiselt.

Siis koputas doktor Senfgerber klaasi pih-ta, olles juba üsna sinipunane söömisest, ja pidas paratamata lauakõne majaprouale:

„Mu daamid ja härrad — kui siinolevat piduseltskonda nii võib kutsuda. Sest kui selles õilsas ringis ümber vaatan, siis ei või ma paremal tahtmisel leida ühtki korralikku inimest, vaid ainult kaks liiki tõust homo sapiens — parasiidid ja protsid! Viimased langevad kahte alaliiki, lambapäiks ja sea-koorteks, et end labaselt, aga tabavalt väl-jendada. On ka niisuguseid, kes mõlemasse liiki korraga kuuluvad, nendest on kohal meie auväärilised piduandjad. Kuid ühe peab neile jät-ma: nad annavad seesuguse uhkustussöömingu eest tubli summakese välja, kuigi nad meil iga suutäie kuni kõhtu järele loevad! Seepärast

Skautide suur- laagrist

Hommikune li-pu heiskamine „Pikk Herma-nile”.

virutagem nüüd tublisti õgida ja ärgem küsi-gem, kuidas see on teenitud. Mis sellest, et majaproua nii ütlemata labane on ja kahtlase minevikuga, vaid lõõgem klaasid ta tervi-seks kokku. See ei maksa ju midagi ja näeh-kenä välja. Ta elagu, elagu, elagu!”

Metsik mõirgmine tõusis nüüd. Härra kom-isjoninõunik viskas bordoo-pudeliga pro-fessorile ja tabas sellega proua Grünsteini. Proua komisjoninõunik sülitas meeletumas vi-has doktor Heribert Schultzele näkku; need daamid, kes tema pärast asjata olid riieldud, sasisid nüüd üksteist lokkidest, millest mõ-need juurehtsad ei olnud ja lahti rebenesid. Abikaasad tulid vahele, bariton võmmis oma lopsakat naabrinnat, Knallmaier valas kätte-maksmiseks „kullatud kojamehe” eest luuleta-jannale sousti põue — kisa, kriiskamine, klaa-side klirin, taldrikute puruks lõõmine, kõr-vakiilud, appihüüded ja pilkenaer, päris nõia-šabat pääsis lahti! Kõlistati, telefoneeriti pääs-teseltsile, politseile, koduarstile, advokaadile — teenijaskond sööstis sisse —

Ja ühe korraga nõidus lahkus.

Inimesed seisid punaste päädega üksteise ees, sasis, täisrõvetet ja kõrvalopsutet, oleksid kõige meelsamini maa alla vajund, ega tead-nud, kuidas see nõnda oli tulnud.

Ainult sellest, et nad viie minuti jooksul kõik olid ütelnud, mida mõtlesid.

SPORT

Olümpiaadilt.

10.000 m jooks, milles soomlased saavutasid kolmikvõidu: Salminen, Askola, Iso-Hollo. Momen dil veab Iso-Hollo, järgnevad Askola, Salminen ja jaapanlane Murakosa.

ÜENÜ kergejõustiku hooaeg on siiani igit olnud tulemusriikas. Osakonnad korraldasid suve jooksul rea võistlusi, mis on tänuvääriv töö maaspordi elustamiseks. Ees on veel aeg, millal eriti rohkesti korraldatakse võistlusi, kuna siis suvised talutööd on lõpule viidud ning jätkub aega hinge tõmata.

Ringkonna võistlusi on olnud 7, kuid selle kuu lõppedes tõuseb arv juba 15-ni.

Võistlejaid jälgides, nähtub, et ei rabeleta enam umbropsu, vaid igal on harrastatavast alast teadmisi ja kogemusi. Kohati on võistlejaid treening-dressis ja naelkingadeta võistlejate arv kahaneb.

Ühes arenemisega tuleb nähtavale karjuv vajadus korralike väljade järele. Ei rahulduta enam koha saamisega, vaid pingutatakse ka tagajärje saavutamiseks. Loomulikult tulevad paremad tagajärjed heal väljakul. Nii võib tihti kuulda võistlejaid väljakut kirumasi — mõnikord ka põhjuseta, kui on ebaõnnestumisi. Sõnaga, ÜENÜ teeb paljugi maaspordi arenguks, kuid pidurdavalt mõjuvad spordi olud. Näiteks Otepää. Omanud linna nime ja õigused, toimuvad sealsed spordivõistlused ikkagi mäenõlvakul asetseval viljapuu alas.

Kõige paremini võib arengu tulemusi jälgida saavutuste kaudu. Järgmise kuu numbris võib juba väikese kokkuvõtte teha, kuna siis pilt saavutustest üle maa on selgem.

Linnaosakonna sportlased on teinud rea paremaid tagajärge ametlikest rekordeist. Nii on R. Sams (Tall. osk.) jooksnud 1500 m 4.03,0, 3000 m 8.50,8 ja 5000 m ajaga 15.37,4. Rekordid neis maades olid tema nimel, väljaarvatud 1500 m, mille omanikuks oli osakonna kaaslane A. Vaks. Tunni jooksus põrmustas K. Laas (Tall. osk.) kümme korda meetriga oma endise parima tagajärje, saavutades 16.188,36 m. Ketast heitis P. Määrts (Valga osk.) juba varakevadel 46.45. Rakveres jooksis E. Lilienthal 110 m tõkkeid ajaga 16,5, mis on parem ÜENÜ ametlikust rekordist. A. Kuuse ületas Soomes võisteldes 1.95, korra teesega rekordid.

Ka naisaladel on tendents üha tõusev. Nii hüppas O. Arras (Tall. osk.) äsja uue rekordi, mida aitab meestelgi hüpata. Numbri-

liselt on tagajärg 1.50. Odas näitab N. Tseburina (Tall. osk.) kindlat edu. Eesti rekordi püsi on ainult aja küsimus. Parimaks margiks on tal 34.95. O. Parts (Tall. osk.), meie olnud olümpialootus, heitis kettas Eesti rekordi, samuti ÜENÜ, 59,11 m.

Ujumises on aktiivsemad maaspordlased. Porkunis peetud ujumisvõistlustel ujuti 3 ÜENÜ rekordeist paremat aega. Porkunlane Evald Aruvald ujus 50 m rinnuli 42,5 ja 400 m vabalt 8.11,0. Naistest parandas rekordi Helga Kübarsep, kattes 25 m vabalt ajaga 26,9.

Samadel võistlustel rakverelane Parveots ujus kolm rekordnormi. Selili 25 m ajaga 21,3 ja vabalt 14,5. 50 m rinnuli ujumises oli tal ajaks 41,5.

Mainida tuleks, et ka rattasõidus on rekordnormi sõitnud prl. E. Stern 2 km. ajaga 4.08,1. E. Stern kuulub Rakvere osakonda, kus praegu ainukese ÜENÜ osakonnana harrastatakse jalgrattasõitu.

RINGKONNA VÕISTLUSED

22. ringkond.

Pinev nagu maavõistlus — nii võiks iseloomustada 12. juulil peetud 22. ringkonna võistlust Otepääl. Konkureerisid Vana-Otepää ja Elva osakonnad, kuna Palupera osakond ühe võistlejaga suurt kaasa ei suutnud lüüa. Võitis lõpuks siiski Elva osakond ühe (!) punktilise eduga, viies rändauhinna kaitsvalt, ühtlasi korraldavalt, Vana-Otepää osakonnalt. Lõpptulemusena figureeris punktide vahelkord 90:89.

Võistluste tagajärge soodustavalt, kuid piguti ka pidurdavalt, mõjutas kallakuline väljak. Kuid maastikul, kus mägi mäe kõrval, pole võimalik tasasest väljakust unistadagi.

Võistluste tehnilisest korraldusest peab ütleva, et see võinuks ettevalmistatum olla.

Võistluste lõppedes anti Elva osakonnale samas rändauhind ja võistluste esikohtadele tulijatele diplomid.

Kurb oli see, et rida 22. ringkonda kuuluvaid osakondi jäi võistlustest eemale.

Tagajärjed kujunesid järgmisiks:

100 m: J. Paas (Elva) 11,8, 2. G. Linna-mägi (Vana-Otepää) 12,2, 3. Ü. Kärner (E)

12,5. 800 m: E. Uusimaa (E) 2.17,2. 3000 m: E. Uusimaa 11.04,2, 2. K. Gross (O) 11.38,8. 100+200+300+400 m: Elva I 2. 36,8, 2. V. Otepää II 2.40,0. Kaugus: J. Paas 6.35,2. V. Karupää (O.) 6.02, 3. G. Linnamägi (O) 5.95. Kõrgus: F. Vaher (O.) 1.60, 2. Ü. Kärner (E) 1.60, 3. U. Leesik (E) 1.60. Teivas: V. Karupää 2.90, 2. E. Uusimaa 2.60, 3. U. Leesik. 2.50. Ketas: R. Sootla (Palupera) 32,36, 2. J. Paas 30.40. Kuul: A. Paas (E) 10,96, 2. J. Paas 10,68, 3. R. Linnamägi 10,61.

13. ringkond.

Ringkonna numbriga ühel kuupäeval olid ringkonnavõistlused Karinus, sealse ÜENÜ korraldusel. Vaatamata õnnetutele numbritele, õnnestusid võistlused igati. Karinu koolimajaesine spordiväli, mis siiani peetud ringkonnavõistluste väljast oli parimaid, võimaldas alade korralikkude ja kiiret läbiviimist. Samuti täitsid alade kohtunikud oma kohustusi hästi, nii et suudeti õhtuse peo alguseks kergejõustik, võrk- ja jalgpall kavakohaselt täita.

Jalgpalli mängiti eht lõunamaise temperamendiga. Võistlesid ÜENÜ Karinu ja Järva-Jaani meeskonnad. Poolaja tagajärjeks oli 3:0 (ka lõpptagajärg) karinulaste eduks, mis kuidagi ei mahtunud aleviku meeste südamesse. Tihti sattus jalgpalli asemel vastamängija jäsemete vastu, ning siis muutus mänguväli laada asukohaks. Muidugi pidanuks kohtunik mängu korrektsuse eest rohkem hoolitsema.

Võrkpallis võitis Karinu meeskond Kuksema-Päho-Alli meeskonda. Karinu „komandu“ oli ühtlasem mängijate mängutasemelt, mis tõi neile teenitud võidu 15:8 ja 15:8.

Kergejõustiku tagajärjed kujunesid järgmisiks:

100 m: V. Rähni (Karinu) 12,6. 200 m: G. Väli (K) 26,4, 2. V. Rähni (Päho) 26,8, 3. A. Jäetmaa (K) 28,0. 1500 m: O. Pill (P) 4,52,0. Kaugus: G. Väli (K) 5,76, 2. V. Rähni (P) 5,68, 3. E. Grünberg (K) 5,14. Kõrgus: G. Väli 1,60, 2. V. Rähni 1,55, 3. E. Grünberg 1,45. Kolmik: G. Väli 12,19, 2. H. Kokas (K) 11,68, 3. V. Rähni 11,46. Kuul: G. Murikse (Roosna-Alliku) 11,20, 2. A. Pergman (K) 10,71, 3. O. Linnas (P) 10,70,5. Ketas: A. Pergman 31,55, 2. H. Lauk (K) 31,46, 3. E. Grünberg 29,70. Oda: E. Linnas (Roosna-Al.) 47,41, 2. A. Pergman 42,05, 3. G. Väli 41,96.

Üldkokkuvõttes võitis Karinu osakond 121 punktiga ja omandas rändauhinna jäädavalt. Järgnesid Kuksema-Päho-Alli 59 punktiga ja Roosna-Alliku 21 punktiga. Õhtul anti pidulikult auhind ja diplomid.

20. ringkond.

9. augustil toimusid ÜENÜ Lepasaare osakonna korraldusel looduslikult kaunil Tabina spordiväljal 20. ringkonnavõistlused. Et võistlusi muuta suurejoonelisemaks, oli palutud peale ringkonda kuuluvate (Lepasaare ja Veriora) osakondade veel ÜENÜ osakondi lähemast ümbruskonnast. Võistlemine olid ilmunud ÜENÜ

29. Põllumajanduse

**NÄITUS
TALLINNAS**

29., 30. ja 31. aug. 1936.

Raudteel huvirongid
ja hinnaalandus

KÕIK NÄITUSELE!

osakondadest Tsistri ja Võru, kes linnaosa-konnana triumfeerisid esikohtadega.

(Algati jumalateenistusega vabas õhus, mis algas vaimuliku hilinemise tõttu 2 tundi pärast ettenähtud algust. Võistluste korralikkude läbiviimist takistas see tunduvalt. Võistluste tagajärjed:

Meestele: 100 m: J. Püss (Võru) 13,4, 2. E. Lõhmus (Lepasaare) 14,0. 800 m: J. Püss 2,13,1 2. R. Künnapuu (L) 2,18,9, 3. A. Paas (Verioja) 2,20,1. 3000 m: A. Solk (Tsistri) 10,10,3, 2. R. Piller (L) 10,21,6, 3. A. Lang (Verioja) 10,16,0. Kõrgus: J. Püss (Võru) O. Salum 13,33,2. K. Tereping 13,06,3. J. Püss 1,47,2. K. Tereping (Veriora) 1,47,3. E. Raudsepp 5,55,3. O. Salum (Võru) 5,52. Kuul: 12,85. Ketas: K. Tereping 38,15,2. E. Läte (Võru) 34,40,3. E. Raudsepp 33,93.

Noortele: 60 m: R. Kivi (L) 8,9,2. A. Treiar (Kaperna N. Ü.) 9,0,3. A. Vaasa (Võru) 9,3. 1000 m: A. Vaasa 2,55,6,2. A. Hirv (Kaperna N.Ü.) 3,03,1,3. R. Toom (Veriora) 3,17,1. Kaugus: E. Treiar 4,90,2. O. Tereping (Veriora) 4,84,3. A. Vaasa 4,79.

Võistluste lõppedes suunduti rongikäigus Lindora seltsimajja, kus võistlejatele jagati diplomeid ja auhindu. Kesksjuhatuse rändauhinna kaitsjalt Lepasaarelt punktide vahekorraga 98:94. Otsustajaks kaalukseliks oli võrkpallimäng. Mängu võitis Veriora, saavutades sellega 4-punktilise edu.

Päeva korraldajaks ja hingeks oli R. Piller, kellele Lepasaare osakond päeva hää kordamineku eest tänu võlgneb.

Võidukad Aluste-Sikana osakondlased.

ÜENU Aluste-Sikana osakond omab 4—5 üldtunnustatud kergetõustikist, kes edukalt esinenud kohalikkudel võistlustel.

Suurejõe vabatahtliku tuletõrje ühingu spordiosakonna poolt korraldatud kohalikel võistlustel 19. juulil saavutasid individuaalselt E. Reier (A.-Sikana) 28 p., E. Viire (Rõika) ja A. Lind (A.-Sikana) 18 p.

Tagajärjed kujunesid järgnevalt: 100 m E. Reier 12,1. 400 m: A. Lind 61,5. Kõrgus: E. Viire 1,58, E. Haas (A.-Sikana) 1,53. Kaugus: E. Reier 5,55,2. A. Sternfeldt (A.-Sikana) 5,33. Kuul (5,44): A. Toomasson 15,41,2. K. Hansen 15,11,3. E. Reier 14,78. Ketas: E. Reier 34,43.

Noorte aladest võitis E. Ringenfeldt 60 m ajaga 8,9 ja 1500 m 6,34,0.

26 juulil peeti Viluvere kohaliku tuletõrje ühingu korraldusel võistlused, kus tagajärjed sajuve ilma mõjutusel olid nõrgavõitu. Esikohad võitis E. Haas (A.-Sikana) tagajärgedega 100 m 13,0; 400 m 60,0; kaugus 4,73; kõrgus 1,50; ketas 29,99 ja kuul 9,36.

5. ringkonna võistlused

korraldas Valgejõe osakond 16. augustil. Üldvõitjaks tuli Valgejõe osakond 110 pk, teiseks Palmse osk. 67 pk, kolmandaks Läsna 38 pk.

Tagajärjed:

100 m: 1. Voogla (V) 12,8, 2. Mühlbach (V) 12,9; 800 m: 1. H. Niilis (V) 2:15,9, 2. Talpsepp (L) 2:17,8; 3000 m: 1. A. Niilis (V) 9:37,0, 2. R. Niilis (V) 9:37,0; 100+200+300+400 m: 1. Läsna 2:38,8; Kaugus: 1. Voogla 5,70, 2. Kallaste (P) 5,49; kõrgus: 1. H. Niilis 1,56 (1,61), 2. Kallaste 1,56; kuul: 1. Uhkai (V) 12,46, 2. Härma (V) 11,72; ketas: 1. Götz (P) 35,70, 2. Härma 31,54.

Noorte'e:

60 m: 1. Laurentsius (P) 8,1, 2. E. Epner (V) 8,4; 1000 m: 1. E. Epner 3:07,0, 2. Laurentsius 3:08,4; kaugus: 1. Treiselt (V) 5,17, 2. Laurentsius 5,09.

8. ringkonna võistlusel

Mädapeal, 16. augustil tuli üldvõitjaks Mädapea osk. 139 pk., teiseks Karitsa osk. 59 pk., kolmandaks Neeruti osk. 50 pk. Tulevikuga sportlasteks võiks nimetada eriti Veeborni, siis Lillot ja vendi Grünfeldid.

9. aug. korraldasid ÜENU Väandra, Sikana ja Rõusa osakondade noorsoolased huvireisi Viljandimaa vaatamisväärsustega tutvunemiseks. Huvireis oli mõeldud veel ka sõpruskülaskäiguna Suure-Jaani noorsoolastele, sest sportlased võtsid osa ka samal päeval Taeveres korraldatud ringkonna spordivõistlustest.

Pildil: Väandra, Sikana ja Rõusa noored Suure-Jaanis langenute mälestussamba juures.

Foto A. Tekko.

Tagajärjed:

100 m: 1. Pöder (K) 13,0; 800 m: 1. E. Grünfeld (M) 2:20,2, 2. Põldmaa (N); 3000 m: 1. Vall (K) 10:46,0, 2. Põldmaa 10:58,0; 100+200+300+400 m: 1. Mädapea 2:33,6; kaugus: 1. Lillo (M) 5,72, 2. Veeborn 5,56; kõrgus: 1. Lillo 1,65, 2. E. Grünfeld 1,60, 3. Leinsalu (M) 1,60; teivas: 1. F. Grünfeld (M) 2,90, 2. E. Grünfeld 2,90; kuul: 1. Lillo 12,05, 2. Veeborn 11,97, 3. E. Grünfeld 11,40; ketas: 1. Lillo 34,41, 2. Toome (K) 31,77, 3. Anga (M) 29,36; oda: 1. Krausberg (M) 45,78, 2. Lillo 44,48; 60 m. noorte: Rinde (M) 9,0; 1000 m. noorte: Klaaman (K) 3:20,2; kaugus noorte: Rinde 4,57; kõrgus naistele: 1. Pöder 1,20; kaugus naistele: Pöder 3,99; kuul naistele: E. Grünfeld 7,71.

12. ringkond.

12. ringkonna võistlustel Porkunis 16. augustil saavutati järgmisi tulemusi:

100 m: H. Raimet (Simuna) 11,4, 2. A. Valdmaa 11,6, 3. E. Mäll (Porkuni) 11,8, 4. H. Pupart (P) 11,9. 800 m: A. Valdmaa 2,18,4, 2. K. Vares (P) 2,25,2, 3. J. Telts (S). 3000 m: A. Veema (S) 10,08,8, 2. A. Hammer (Kiltsi) 10,26,7, 3. E. Kruuse (S) 10,43,1. 100+200+300+400 m: Simuna osak. 2,26,2, 2. Porkuni osak. 2,29,2. Kaugus: 1. Valdmaa 6,28, 2. Mäll 6,20, 3. Talts 6,12, 4. Raimet 6,09. Kõrgus: 1. Raimet 1,55, 2. Kuriks (Kiltsi) 1,55. Teivas: 1. Viirmaa (Sim.) 3,01, 2. G. Kümnik (Sim.) 3,01, 3. Schulbach (Kiltsi) 2,90, 4. Valdmaa 2,90. Kuul: 1. Lassel (Kiltsi) 11,18, 2. Aalbau (Sim.) 11,17, 3. Roos (Sim.) 11,09. Ketas: 1. Aalbau 32,93, 2. Valdmaa 32,93, 3. Piibeman (Raeküla) 31,32. Oda: 1. Lassel 44,41, 2. L. Kümnik (Sim.) 42,33.

Noorte alad: 60 m: K. Kess (S) 8,2, 2. E. Luhamaa (K) 8,2. 1000 m: A. Parapits (S) 3,13,8, 2. A. Veema (Rakke) 3,24,2, 3. V. Kirpson (K) 3,28,8. Kaugus: A. Viirmaa (S) 5,92, 2. J. Voodla (K) 4,98.

Naisalad: 60 m: L. Sillar (K) 9,6, 2. S. Lorentz (K). Kaugus: H. Kübarsepp (F) 4,18; 2. H. Peebu (S) 3,53, 3. L. Sillar 3,51. Kõrgus: H. Kübarsepp 1,15, 2. H. Peebu 1,05. Kuul: Videvik (P) 10,00, 2. H. Kübarsepp 7,88.

Võrkpallimängu võitis Simuna osakond, kuna teiseks tuli Porkuni osakond.

Osa võttis 5 osakonda, mis näitab 12. ringkonna tublit sporditaset. Keskjuhatause rändauhinna võitis kolmat korda ja jäädavalt Simuna osakond 187 punktiga.

15. ringkond.

Saadjärvel peeti 16. augustil ringkonna võistlus. Üldvõitjaks tuli Saadjärve osak. 180 pk. Voldi ees.

100 m: 1. Saksenthal (V) 12,2, 2. Männiksaar (V); 1000 m: 1. Völli (S), 2. Karu (S); 3000 m: 1. Trull (S) 10:12,0, 2. Karu 10:19,6; 100+200+300+400 m: 1. Saadjärve; kaugus: 1. Völli 5,77, 2. Raiküla (S) 5,75; kõrgus: 1. Kirtsu (V) 1,50, 2. Pung (S) 1,45; kolmik: 1. Völli 11,70, 2. Pung 11,50; kuul: 1. Kirtsu 9,98, 2. Reiman (S) 9,83; ketas: 1. Peterson (V) 33,26, 2. Männiksaar (S) 27,60.

Naistele:

60 m: 1. Vardja (S) 8,8, 2. Sika (S) 9,3; kaugus: 1. Sika 3,73, 2. Lang (V) 3,58; kõrgus: 1. Vardja 1,10, 2. Sika 1,00.

16. ringkond.

16. augustil toimusid 16. ringkonna võistlused Peravallas sealse osakonna korraldusel. Võistlused Peravalla, Rõka ja Tammistu-Pedasää osakonnad. Väljaspool võistlust tegi kaasa E. Tammela, kes saavutas kuulitõukes 13,55 ja kettaheites 45,15. Samuti jooksis A. Rammul (Peravalla) 800 m ja 3000 m vastavalt aegadega 2,03,3 ja 9,16,3, mis mõlemad paremad ÜENÜ rekordeist. Ka teatejooksus tuli uus ÜENÜ rekord ajaga 2,21,9 (H. Kurvits, A. Rammul, A. Rebane, H. Uiga).

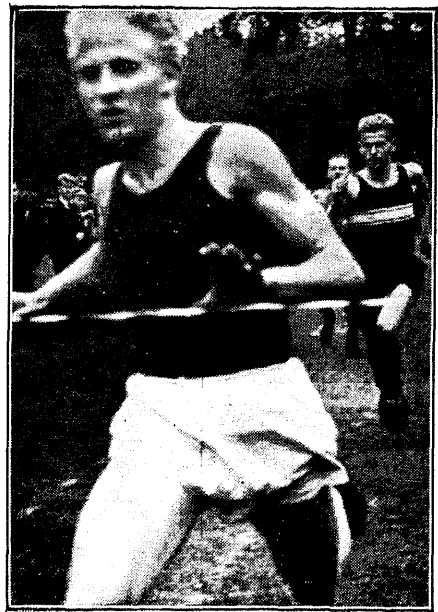
Avaldame teistel aladel esikohtadele tulijate nimed:

100 m: H. Uiga (Peravalla) 12,5. 800 m: A. Rammul 2,03,3. Kõrgus: E. Paluvere (T.-Pedasää) 1,55. Kaugus: E. Paluvere 5,57. Kuul: A. Tanni (P) 11,07. 3000 m: A. Rammul 9,16,3. Ketas: A. Tanni 30,28. Oda: P. Prosnitski (T.-P.) 42,89. Teivas: H. Kurvits (P) 2,60.

Noortele 60 m: H. Adoberg (T.-P.) 8,5. 1000 m: P. Rebane (P) 3,04,9. Kaugus: H. Adoberg 4,45.

Võrkpalli võistluse võitis Peravalla osakond, teine Tammiste-Pedasää, kolmas Rõka.

Üldkokkuvõttes võitis Tammisto-Pedasää 125 punktiga ning omandas esmakordselt Keskjuhatuses auhinna, kuna kaitsja Peravalla osakond pidi kapituleeruma.

V. Sibul (ÜENÜ Võru) 100 m võitja (11,4) Taevaskojas.

L.-Eesti ÜENÜ suvipäev Taevaskojas

16. aug. oli ÜENÜ Tartu organiseeriva keskuse korraldusel Taevaskojas L.-Eesti ÜENÜ suvipäev, mis õnnestus üldiselt hästi. Suvipäevast, mis toimus Tartu osakonna otsele kaasabil, võitis osa 14 osakonda.

Pidustused algasid jumalateenistusega Tartu Maarja kog. õpetaja O. Kodrese poolt ning samas Veriora ja Lepasaare osak. lipude õnnistamisega. Järgnesid organis. keskuse esimehe F. Malveti avasõna ja R. Sootsi peokõne. Keskjuhatuselt tervitusi tõi V. Mustel.

Samas toimusid spordivõistlused, kus suure ülekaaluga võitis Võru osakond 48 p., teiseks jäi Tartu osakond 22 p., III Elva 12 p. Üksikud tagajärjed olid: 100 m: I Sibul (Võru osak.) 11,4, II Püss (Võru) 12,2 III Kärner (Elva) 12,2; kaugushüpe: I Ehasalu (Tartu) 6,01, II Püss (Võru) 5,88, III Sibul (Võru) 5,85; kõrgushüpe I Püss (Võru) 160, II Kärner (Elva) 155, III Pöder (Võru) 155; kuulitõuge: I Pöder (Võru), II Ehasalu (Tartu) III Käärrik (Tartu); 4×100 I Võru ajaga 52,8, II Koiola 58,1.

Keskjuhatuses esindaja V. Mustel annab üle lipu Lepasaare osakonna esimehele L.-Eesti suvipäeval Taevaskojas.

Soomlased ÜENÜ pidustustest 1936

Soome Noorsooliidu sekretär Heikki Hosia kirjutab PYRKIJÄ augustikuu numbris oma muljetest ja meeleoludest Soome-Ugri kultuurkongressil ja peatub lähemalt just ÜENÜ rahvuslike pidustuste juures. Alljärgnevalt avaldame Hosia artiklist enamiku tõlkes.

Eesti noorsootööst pidi pikemalt kõneldama kongressi vabaharidustöö harrastusringis, mis aga kongressi töö korralduse tõttu sajast ette registreeritud liikmest hoolimata kannatas osavõtjate puuduse all. Nii pidi harrastusringi koosolekust osavõttev ainus soomlane kurvasusega kuid paratamatusena kuulma, et pole põhjust pidada selgitavat ettekannet eesti noorsooliikumisest ainult ühele välismaalisele osavõtjale — ja vastava ettekandega saadi tutvuda ainult käsikirjas.

„Kui eesti noorsooliikumisest ei kuulnudki selgitavaid ettekandeid, siis ÜENÜ poolt laupäeval 27. 6. korraldatud pidustused andsid eesti noorsoo tööst seda võimsama pildi. Eesti-, soome- ja ungarikeelses peokavas kinnitatakse, et alates 1928. aasta hõimukongressist, on ÜENÜ esitanud eesti rahvatantse, -muusikat ja muud rahvapärast kultuuri kokkutulnud sugurahvastele. Käesoleval aastal on selleks endisest suuremad võimalused, kuna kongress ja pidustused toimuvad Tallinnas, ja korraldajad loodavad, et pidustused täidavad ehk oma ülesande. Meie, päältvaatajad, võime öelda: suurimal määral, kuna nii küllaldasekavalist ja üldse kõrgetasemelist pidustust näeb harva. Enne pärisikava algust toimus osavõtjate defilee ja liputervitus; siis avas pidustused haridusminister A. Jaakson. Me ei saa muidugi kirjeldada iga eeskava numbrit; öeldagu ainult, et kava sisaldas meeste ja naiste massvõimlemise ettekandeid ja ÜENÜ Tallinna Võimlemise Instituudi musterrühmade esinemisi, millest enne kõike jäid meele naisrühma tantsusugemelised harjutused pikades valgetes kleitides. Rahvatantsijate võimsat ühisesinemist juhatas Ullo Toomi, kes on ka eesti rahvusvaheliste rahvatantsude korjaja ja kes meie Perniõ pidustustel juhatas tantsivaid hõimusõsaraid ja -velli. Esimesena kanti ette „rahvakunsti vabaõhuetendus“ „Tõivupüha“, mis tõepoolest sisaldas väga mitmeid rahvakunsti erilisi avaldusvorme. Näidendi oli koostanud kuulus kirjanik Henrik

Visnapuu ja selle sisu oli vana eesti rahva-peo kujutamine, peo, mida peeti esivanemate hingede ja looduse austamiseks ja neile ohverdamiseks. Osalisi oli üle kolmesaja, nende hulgas külade vanemaid, soome saadik, karjasarve puhuja, leelutajaid (vanim 85. aastane), rahvalaulikuid, rahvatantsijaid ja nii edasi.

Teine meelikõitev hetk oli „Hõimurahvaste austamine“ pidustuste lõpul. Enesele et teteadmata sattusin olema Soome esindaja selles austavas olukorras, arvatavasti oma „ameti poolest“. Kui rohkearvuline rahvatantsijate rühm oli lõpetanud oma ettekande, siis asetust kaksteist Muhu säravariidelist neitsit rivvi — ja nende ette astusime meie, kalur Vaalgamaa Liivi ja mina Soome esindajana, Ungari esindaja tuli alles hiljem. Esindajatele anti laiade eestivärviliste siidpaelttega seotud roosikimp ja mängiti rahvushümme. Et kujutada seda tunnet, mida tundsin oma meeles, seistes pisar silmanurgas üle 5000 päälise publiku ees, eesti rahva lilled käes ja Maamme-laulu helisedes õhus — selleks oleks vaja kirjaniku tulist sulge. Aimasin, et iga juuresolev hõimlane oma südames vannub, ka mina tahan teha ikka sooja südamega seda nõudlikku kultuuri-tööd, milleks meid kohustab soome-ugri rahvaste õnnelik tulevik. Kui kord kõik needki rahvad seisaksid üksteisele nii lähedal, samas hergas tundes aga ka samast ühisest ja võimsast tahtest valitsetuina, nagu nende üksikud liikmed sel hetkel Tallinna Kadrioru pargis!”

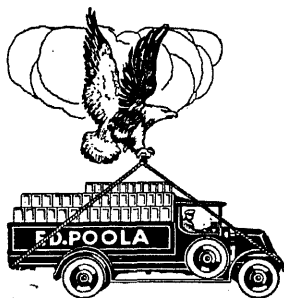
Tegev-toimetaja: Vold. Vent. Vastutav toimetaja: August Meikop. Toimetus: Erika Viirsalu, Arvi Moor, Eeo Soonberg, H. Tarand. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskkjuhatuse. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lembitu 20.

Tallinnas, 31. augustil 1936. a. Trükkikoda „Estotrükk“ Tallinn, S. Karja 8.

TRÜKIKODA ESTOTRÜKK

SUUR KARJA 8. TELEFON 445-25

MASINALADU, AUTOMAAT-
TRÜKIMASINAD JA MOODSAD
KIRJAD GARANTEERIVAD
**HEA, KIIRE JA MÕÖDU-
KATE HINDADEGA TÖÖ**

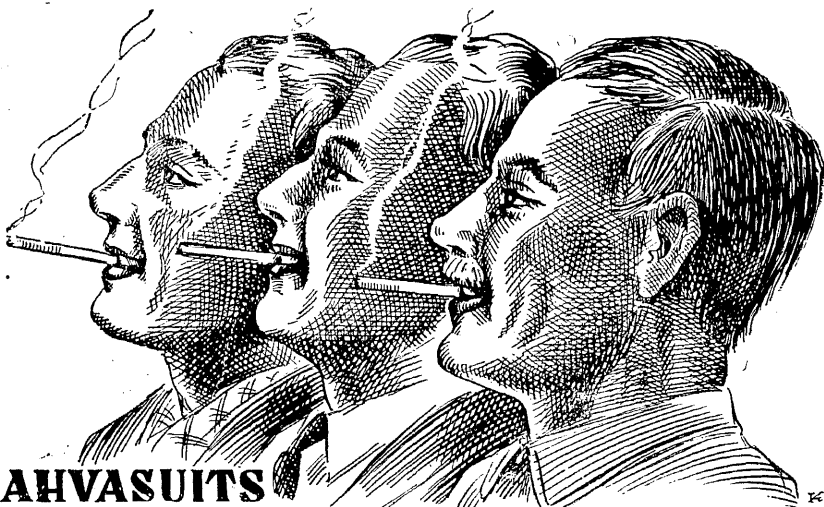
I JÄRGU AUTO
TRANSPORT FIRMA

ED. POOLA

LAULUPEO TÄN. 22
TELEFON 306-23

★

*„Renault“ veoautod õhukummidel 1½ — 10
tonnini mööbli ja igasuguste muude raskuste
veoks alati saadaval ühes vilunud töolistega
ja kõigi laadimisabinõudega.*

RAHVASUITS

AHTO - röömus
meeleolu.

KINDLUSTUSSELTS

«TALU»

TALLINN, ESTONIA PST. 27.

(„Estonia“ teatri vastas.)

TELEFON: 459-07 ja 459-09.

Toimetab: tule-, elu-, õnnetusjuhtumite-, tööliste-, murdvarguste-, koduloomade-, raha- ja klaasikindlustusi.

PEAAGENTUURID: TARTU, Võidu t. 14, tel. 8-05
RAKVERE, Laada t. 12, tel. 1-08
VILJANDI, Tartu t. 7, tel. 3-41
JÕHVI, Narva t. 5
PAIDE, Tallinna t. 32, tel. 74
TAPA, Kesk t. 3
ESINDAJAD: PETSERI, Võru t. 3
VÖRU, Vabaduse t. 11
igas vallas ja linnas. VALGA, Kesk t. 19

Noored!

Ellu astudes kindlustage endid
igasuguste raskuste vastu, mis
eluteel seisavad ees ●

Astuge ühendusse kõige vanema
puht Eesti kindlusseltsiga

EEKS-MAJA

Peakontor: Tallinnas, Harju tänava ja
Vabadusväljaku nurk, telefon 478-08
Harukontorid ja esindajad üle maa ●

„Päevalehe“
raamatu- ja kirjutusmaterjalide
kauplused

soovitavad noortele sõpradele:

õppeabinõusid ja kooliraamatuid.

Suures valikus lastekirjandust,
kõiksugu kirjutusmaterjale,
joonistus- ja maalimistarbeid.

lgasuguseid mängu, nagu: doomino, pildi ja numbri
lotto, kitsemäng, ümbermaailma reis, kvardett jne.

Peale nimetatud mängude on meil suures valikus
kummipalle ja täispuhutavaid kummiloomakesi,
pildiaabitsaid, pildi- ja maalimisraamatuid jne.

Hinnad lastele ja noortele väga soodsad.

Meie raamatu- ja kirjutusmaterjalide kauplused asuvad:

Pärnu 10

Tel. 446-11.

ja

Pikk t. 2

Tel. 428-83.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

Pikk 2.

Oma telefoni keskjaam 428-83.